

Archeologienota

Verslag van resultaten bureauonderzoek

Geraardsbergen
Schillebeekstraat 20A
(prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs: Stijn CASSELMAN
Lynn DEVALCKENEER
Bart BARTHOLOMIEUX
Christof VANHOUTTE

Projectcode: 2026D136

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	2
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. Vraagstelling	4
1.2.2. Randvoorwaarden	4
1.2.3. Huidige toestand	4
1.2.4. Geplande werken	9
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	17
1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie	17
1.3.3. Gebruikt materiaal	18
1.3.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek	18
1.3.5. Inbreng specialisten	18
1.3.6. Algemene wetenschappelijke advisering	18
2. ASSESSMENTRAPPORT	19
2.1. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	19
2.1.1. Topografische situering	19
2.1.2. Landschappelijke situering	22
2.1.3. Geologische situering	25
2.1.4. Bodemkundige situering	28
2.2. HISTORISCHE BESCHRIJVING	31
2.2.1. Algemene historische beschrijving	31
2.2.2. Historische beschrijving projectgebied	34
Kaart Jacob van Deventer (1555)	34
Villaretkaart (1745-1748)	34
Ferrariskaart (1771-1778)	35
Vandermaelenkaart (1846-1854)	35
Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)	35
Orthofoto's	40
2.3. ARCHEOLOGISCH KADER	44
AN ID 1697 Geraardsbergen Kloefstraat	51
AN ID 2228 + EV ID 991 Geraardsbergen Buizemontstraat, De Molenstraat en Sasweg zonder nummer	51
AN ID 4383 + AN ID 6964 + N ID 13998 Geraardsbergen Kloefstraat II/ Pachtersstraat	54
AN ID 12221 Geraardsbergen Gaversstraat	55
AN ID 29778 Geraardsbergen Schillebeekstraat	56
Conclusie	56
2.4. SYNTHESE	58

2.4.1. Verwachtingspatroon	58
2.4.2. Afweging verder vooronderzoek.....	60
2.4.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	61
2.4.3.1. Landschappelijk bodemonderzoek	61
2.4.3.2. Geofysisch onderzoek.....	61
2.4.3.3. Veldkartering	62
2.4.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem	62
2.4.4.1. Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek	62
2.4.4.2. Proefsleuven en proefputten	63
2.4.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen	63
3. SAMENVATTING	66
4. BIBLIOGRAFIE	68

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen te Geraardsbergen Schillebeekstraat 20A, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. *Vraagstelling*

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja: wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. *Randvoorwaarden*

Niet van toepassing.

1.2.3. *Huidige toestand*

Het projectgebied heeft een oppervlakte van 16.660,5 m², waarvan reeds 2.259 m² bebouwd is met vijf schoolgebouwen (Figuur 1 t.e.m. Figuur 6). Ca. 4.932 m² van het terrein is verhard met betontegels en asfalt (speelplaatsen, paden, parkings en toegangswegen). Ca. 9.469,5 m² is onverhard en in gebruik als groenzone met gras en enkele bomen.

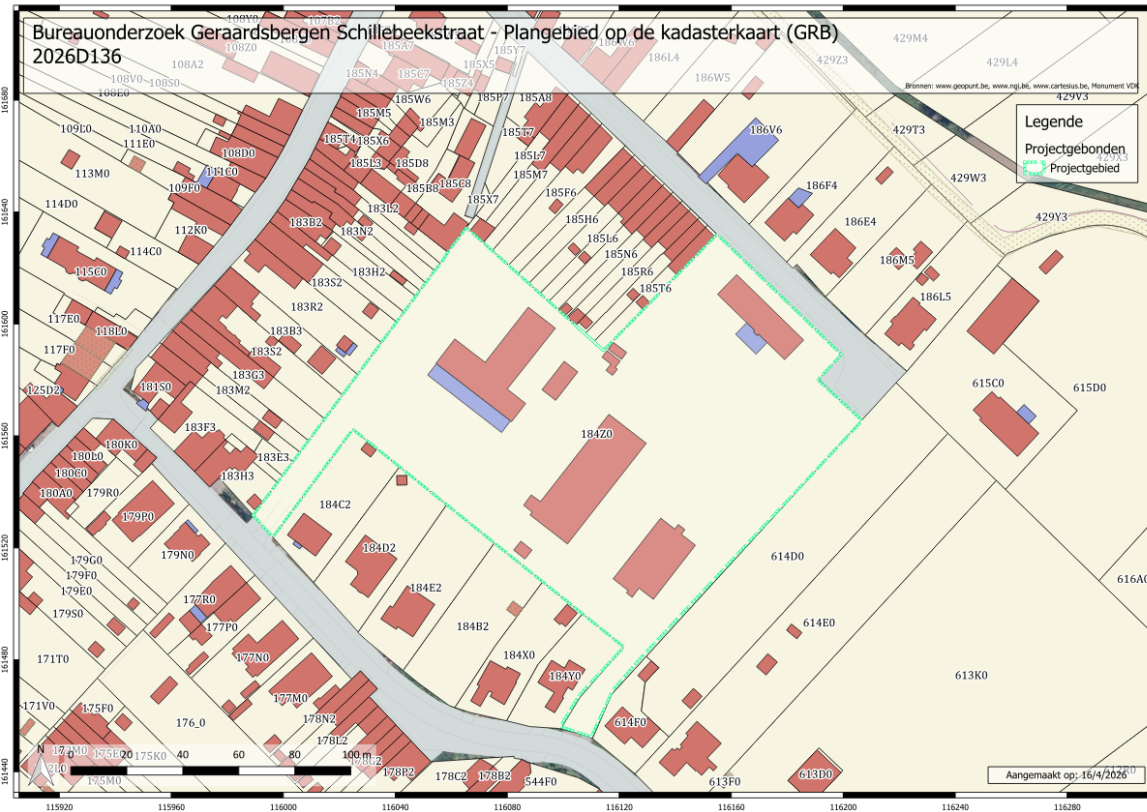
De site bevindt zich in de rand van de stad Geraardsbergen, middenin randstedelijk gebied, omsloten door achtertuinen van rijwoningen in het noorden en noordwesten en vrijstaande woningen in het zuidwesten. In het zuidoosten grenst het domein aan agrarisch gebied.

Op de site bevinden zich momenteel reeds twee scholen die in paviljoengebouwen en containerklassen gehuisvest zijn op de site:

- Centraal op de site: GO! Basisschool voor buitengewoon onderwijs - De Drempel (type 9 en basisaanbod) – Gebouwen G01/ G03/ G04/G05 en tuinhuis G06
- Aan de zijde Baljuwstraat: Wijkschool GO! Basisschool Centrum Geraardsbergen, vestigingsplaats Pieterneel (regulier onderwijs kleuters)- Gebouw G02 en deel in containergebouw (THV)

Figuur 1: Plangebied op recente orthofoto's uit 2025 (bron: geopunt.be)

Figuur 2: Plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be)

Figuur 3: Terreinfoto vanuit de noordelijke hoek van de zone met geplande ingrepen naar het zuidwesten toe (bron: initiatiefnemer)

Figuur 4: Terreinfoto vanuit de noordelijke hoek van de zone met geplande ingrepen naar het zuidoosten toe (bron: initiatiefnemer)

Figuur 5: Terreinfoto vanuit de zuidelijke hoek van de zone met geplande ingrepen naar het noorden toe (bron: initiatiefnemer)

Figuur 6: Terreinfoto vanuit de oostelijke hoek van de zone met geplande ingrepen naar het westen toe (bron: initiatiefnemer)

1.2.4. Geplande werken

Het project voorziet in de opstart van een nieuwe school voor buitengewoon secundair onderwijs in Geraardsbergen, op de bestaande schoolsite. Hier zal dus een derde school, een nieuwe secundaire school voor buitengewoon onderwijs worden toegevoegd.

In Fase 1, waar deze archeologienota en omgevingsvergunning betrekking tot hebben, zullen de functies van bestaande paviljoenen wijzigen en een deel van de functies van deze bestaande gebouw zullen worden voorzien in een nieuw gebouw. De werken betreffen een nieuwbouw op een braakliggend stuk van het domein, inclusief een zeer beperkte omgevingsaanleg aangrenzend aan de nieuwbouw. Dit nieuwe gebouw zal onderkelderd zijn, met het vloerniveau op een diepte van 2,10 m onder het maaiveld. Ter hoogte van de kelder (416 m²) wordt totale verstoring van het bodembestand verwacht. De funderingsplaat van de niet onderkelderde delen van het gebouw zullen 0,46 m dik zijn (544 m²). Voor de aanleg van de nieuwe verharding wordt een verstoring tot 0,60 m diepte verwacht (548 m²). Ook in het noordoosten van het terrein wordt een kleine strook nieuwe personeelsparkeergang aangelegd (155 m²). Voor de aanleg van de groenzones (817 m²) worden afgravingen verwacht tot 0,47 tot 1,09 m diepte, alsook enkele op te hogen zones waar ontzoding zal plaatsvinden voorgaand aan de grondaanvoer (0,20 m verstoring). In de eerste fase zal ook een maximaal 1,25 m diepe wadi worden aangelegd (106 m²) (Figuur 7 t.e.m. Figuur 15; zie volledige plannen in bijlage).

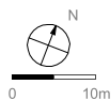
Bij de verwachte verstoringdieptes van de geplande ingrepen dient rekening gehouden te worden met een buffer van 0,30 m voor gebouwen en 0,20 m voor andere ingrepen. De voorziene graafwerkzaamheden kunnen de bodem namelijk dieper dan voorzien verstoren.

INPLANTINGSPLAN

Legende

- OMGEVINGSAANLEG INBEGREPEN IN OFFERTE
- WEGMARKERING FIETSPAD
- PERCEELSGRENS
- BESTAANDE AFSLUITING

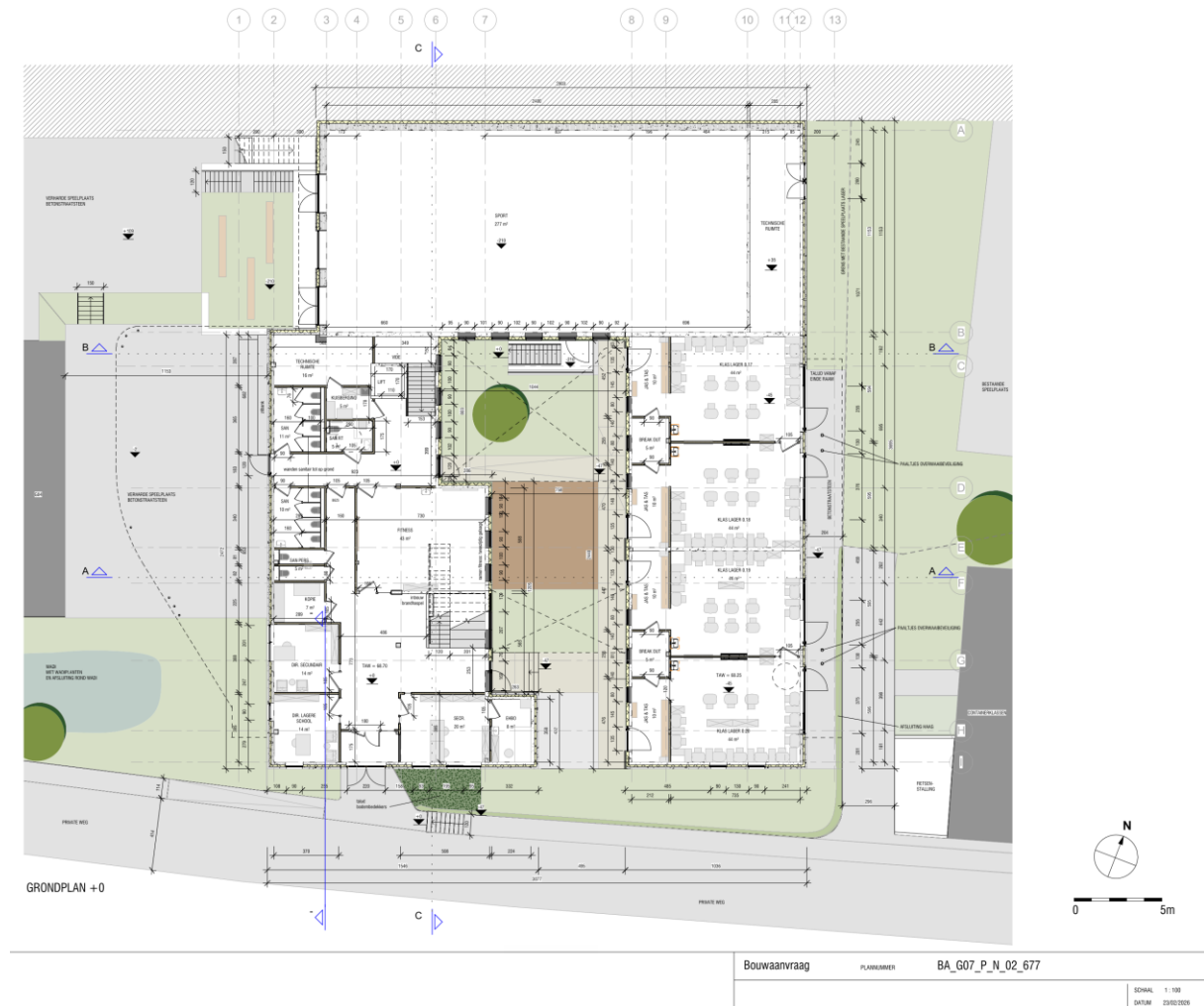

Schaal: 1 : 500

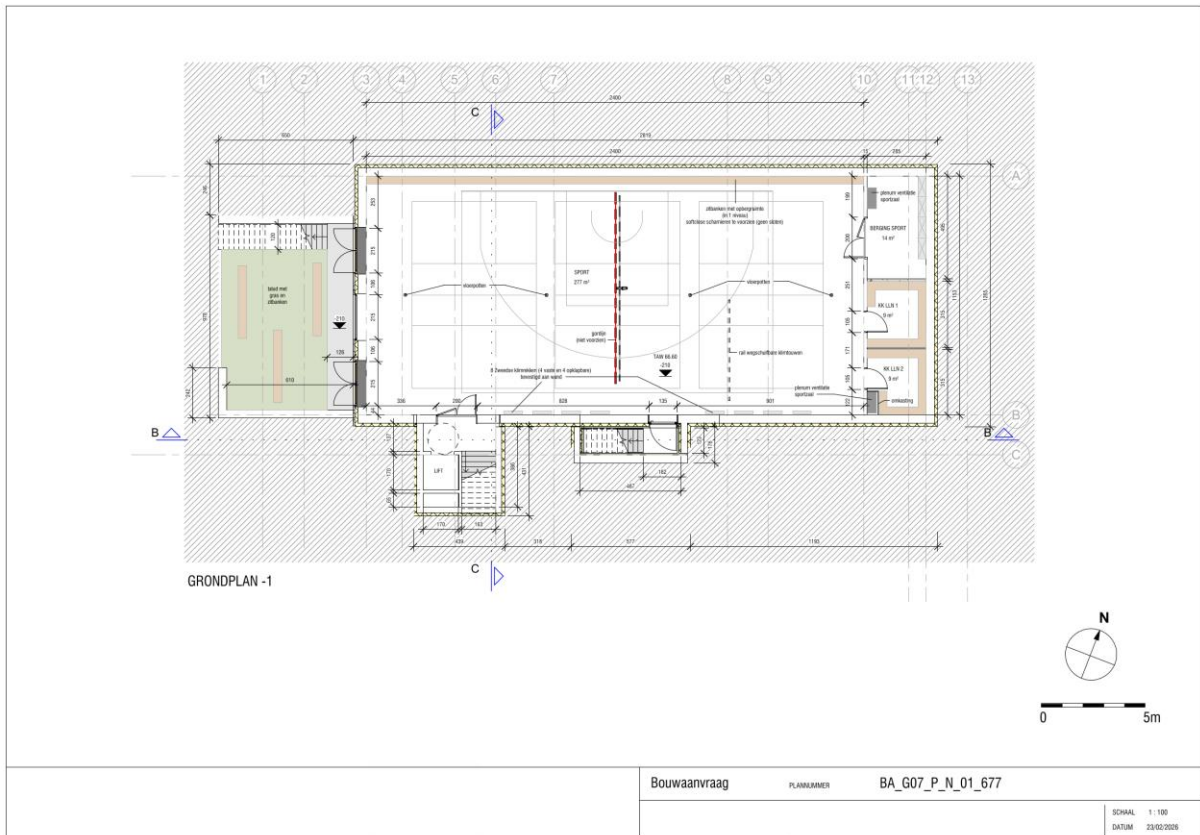
Datum: 18/11/2025

ALLE BORSTWERINGEN BUITEN: 130 CM HOOG

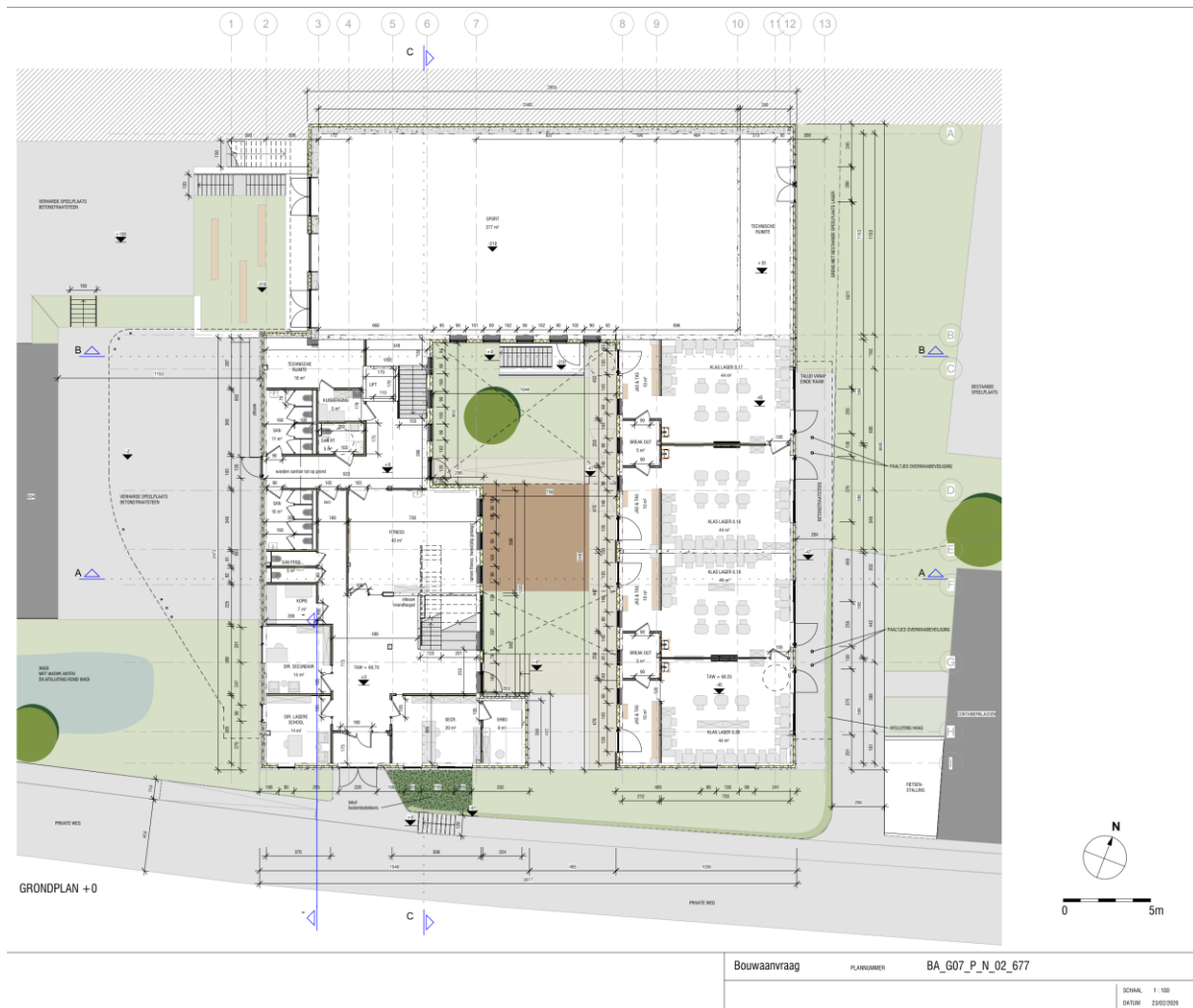
Figuur 7: Inplantingsplan van de nieuwe toestand: Fase1 + latere Fase 2 (bron: initiatiefnemer)

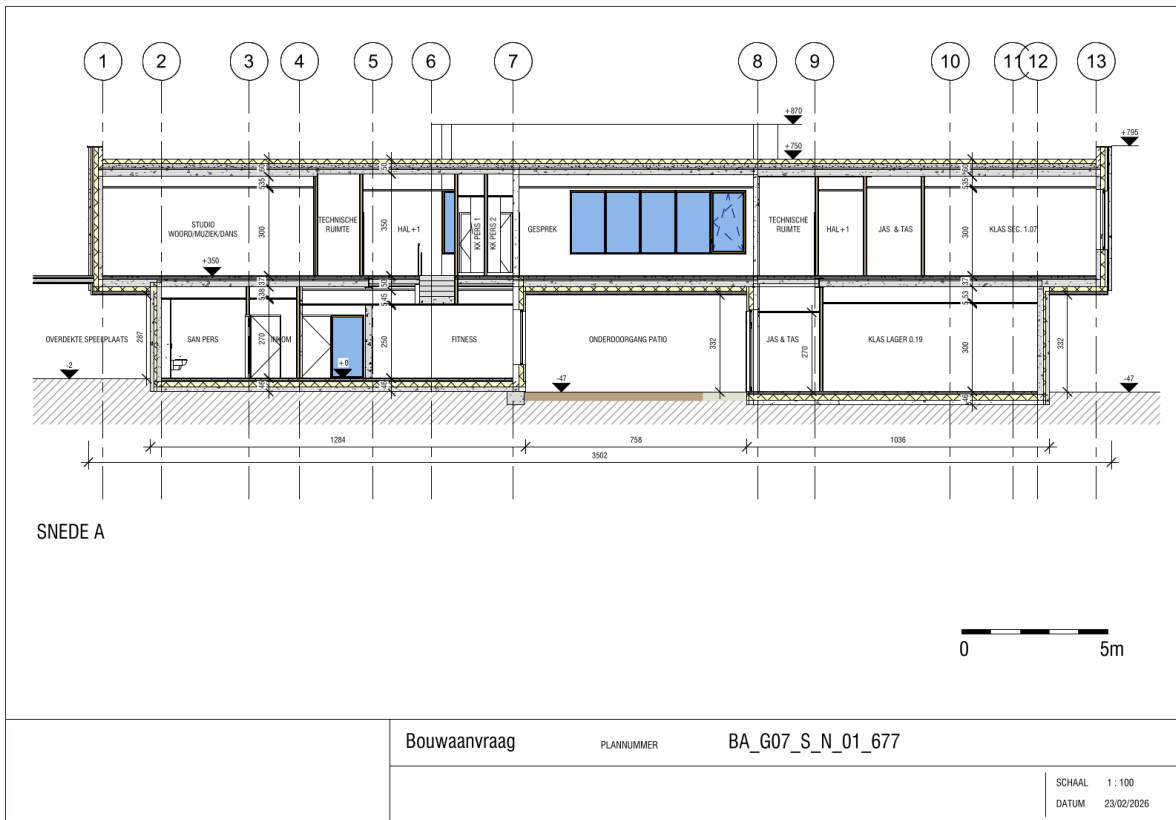
Figuur 9: Inplantingsplan van de nieuwe toestand: gebouw Fase 1 (bron: initiatiefnemer)

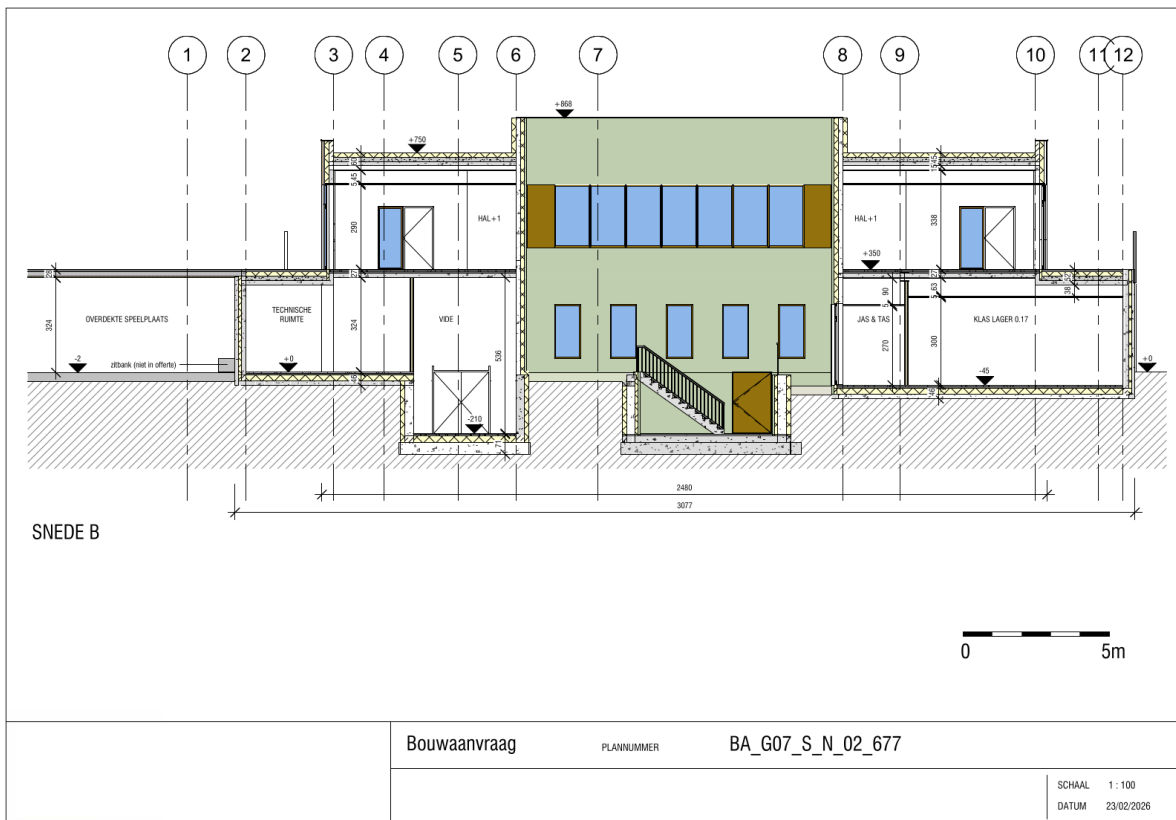
Figuur 10: Inplantingsplan van de kelder verdieping van het nieuwe gebouw (bron: initiatiefnemer)

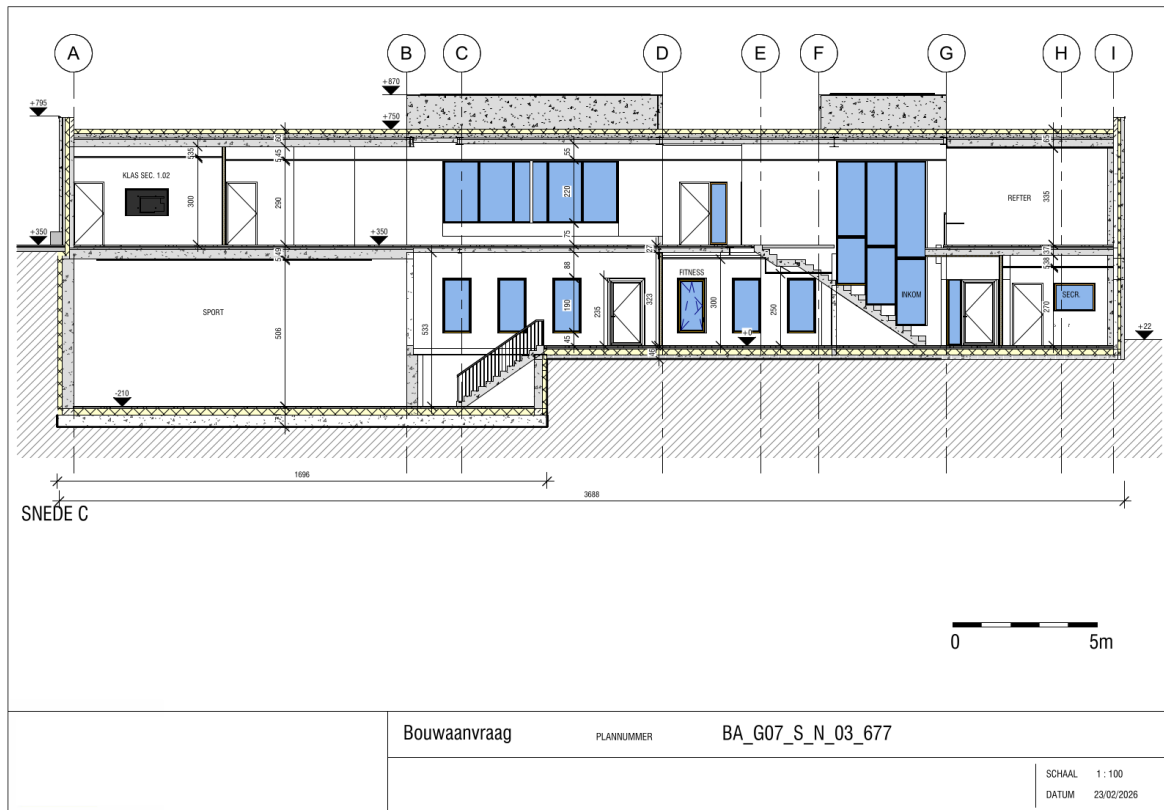
Figuur 11: Inplantingsplan van het gelijkvloers van het nieuwe gebouw (bron: initiatiefnemer)

Figuur 12: Doorsnede A van het nieuwe gebouw (bron: initiatiefnemer)

Figuur 13: Doorsnede B van het nieuwe gebouw (bron: initiatiefnemer)

Figuur 14: Doorsnede C van het nieuwe gebouw (bron: initiatiefnemer)

Figuur 15: Zone met geplande ingrepen (Fase 1) op een recente orthofoto uit 2025 (bron: geopunt.be)

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. *Motivering onderzoeksstrategie*

In dit bureauonderzoek wordt getracht een zo duidelijk mogelijk beeld te vormen van de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het projectgebied en de omgeving. Dit wordt vervolgens getoetst aan de geplande verstoring van de bodem. Het doel hiervan is te kunnen bepalen of verder archeologisch onderzoek aangewezen is. Om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvragen werden verschillende bronnen geraadpleegd.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en in het algemeen werd de online databank van de CAI (Centraal Archeologische Inventaris) geraadpleegd.¹ Als aanvulling hierop werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Langs deze weg werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van de 20^e eeuw. Op alle kaarten en luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zo tot een duidelijk beeld te komen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.3. Gebruikt materiaal

Alle nodige informatie werd geraadpleegd via het internet of werd digitaal aangeleverd door de initiatiefnemer. De kaarten die toegevoegd zijn als bijlage werden vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

1.3.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing.

1.3.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

1.3.6. Algemene wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Landschappelijke ligging⁶

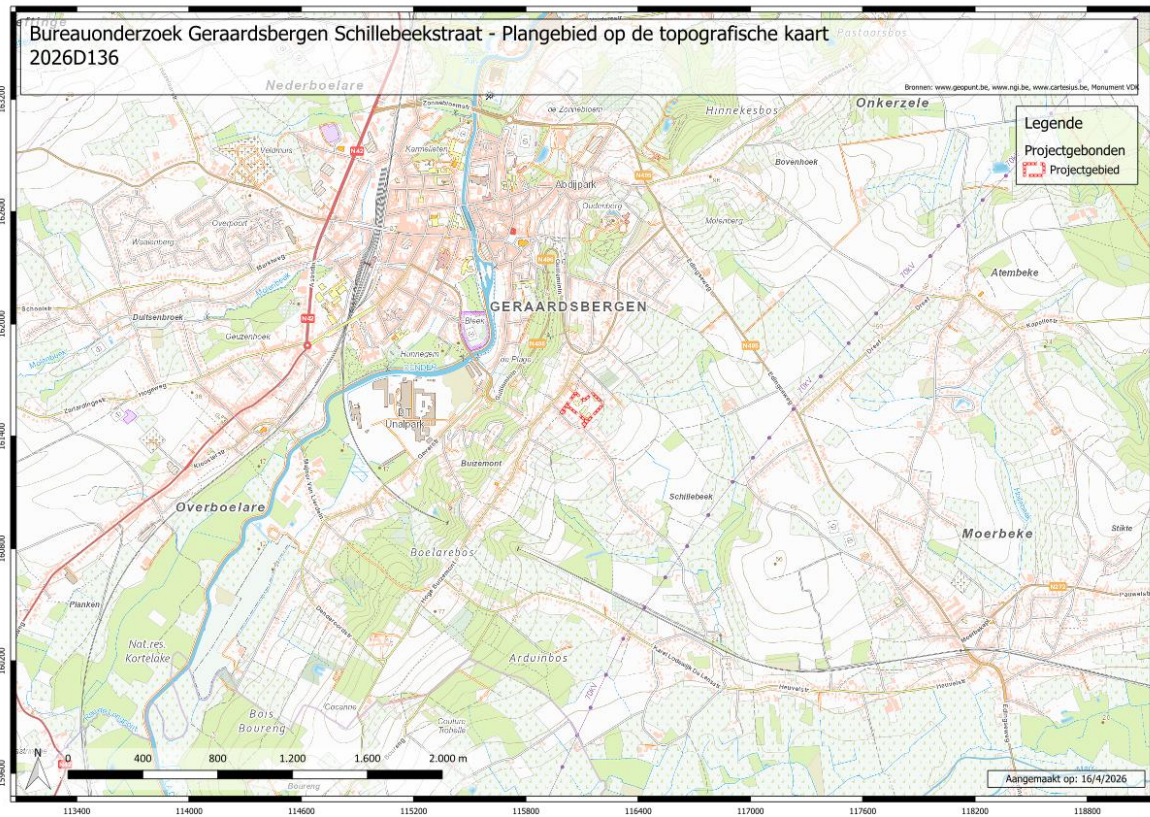
2.1.1. *Topografische situering*

Geraardsbergen is gelegen in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen, het arrondissement Aalst en de gemeente Geraardsbergen. De stad is ca. 13 km ten zuidwesten van Ninove gelegen en ca. 21 km ten zuidoosten van Oudenaarde. De stad fuseerde in 1970 met de randgemeenten Goferdinge, Nederboelare, Onkerzele en Overboelare. In het noorden grenst de gemeente Geraardsbergen aan Herzele, in het noordoosten aan Ninove, in het oosten aan Galmaarden, in het zuidoosten aan Bever, in het zuidwesten aan Lessen, in het westen aan Brakel en in het noordwesten aan Lierde. Het plangebied is net ten zuidoosten van het stadscentrum van Geraardsbergen gelegen, langs de noordoostelijke zijde van de Schillebeekstraat. Ca. 90 m ten noordoosten van het plangebied stroomt de Borekensbeek van het westen naar het zuidoosten, afwaarts van de oostelijke flank van een getuigenheuvel langs parallel aan het Denderdal (Figuur 16 en Figuur 17).

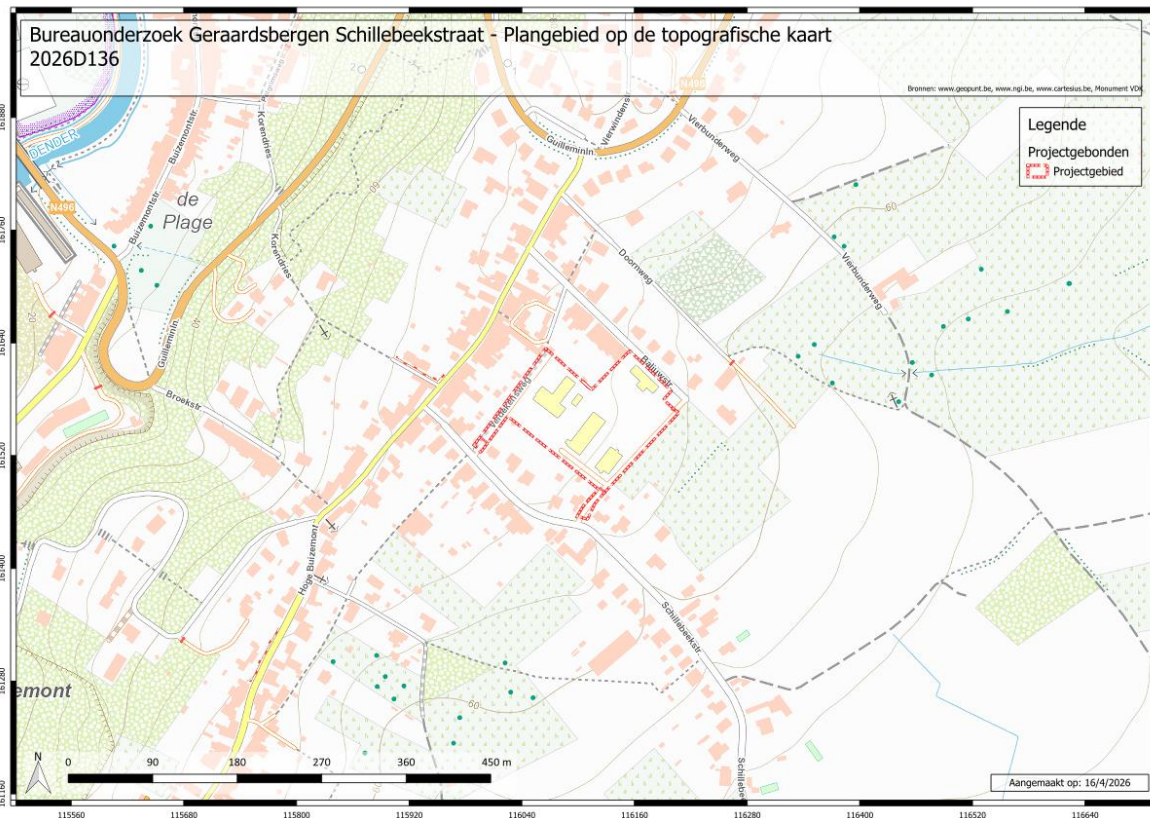
Kadastraal zijn deze percelen terug te vinden onder Geraardsbergen, afdeling 1, sectie B, perceel 1184z (Figuur 18).

Op de bodemgebruikskaart uit 2001 staat het grootste deel van het plangebied weergegeven als akkerland, met in het oosten een kleine zone met weiland en in het noordoosten, noordwesten en zuiden zones met “andere bebouwing” (Figuur 19).

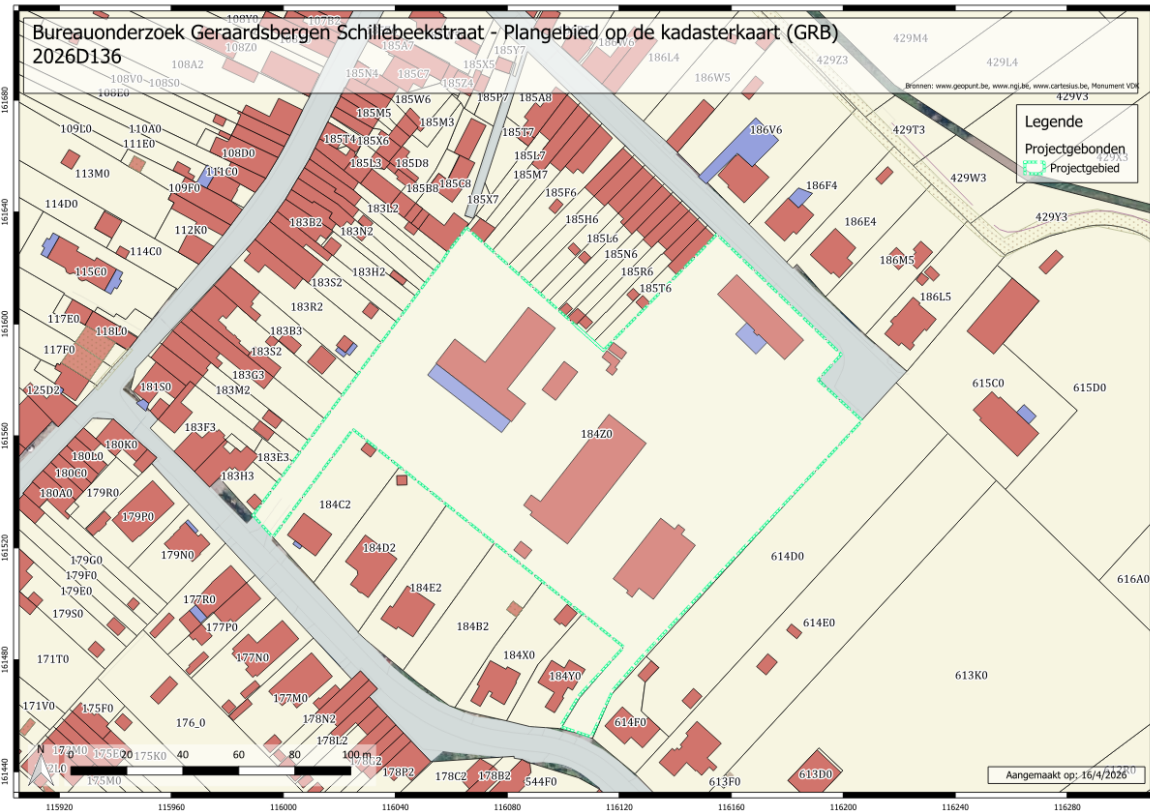
⁶ <http://www.geopunt.be/>

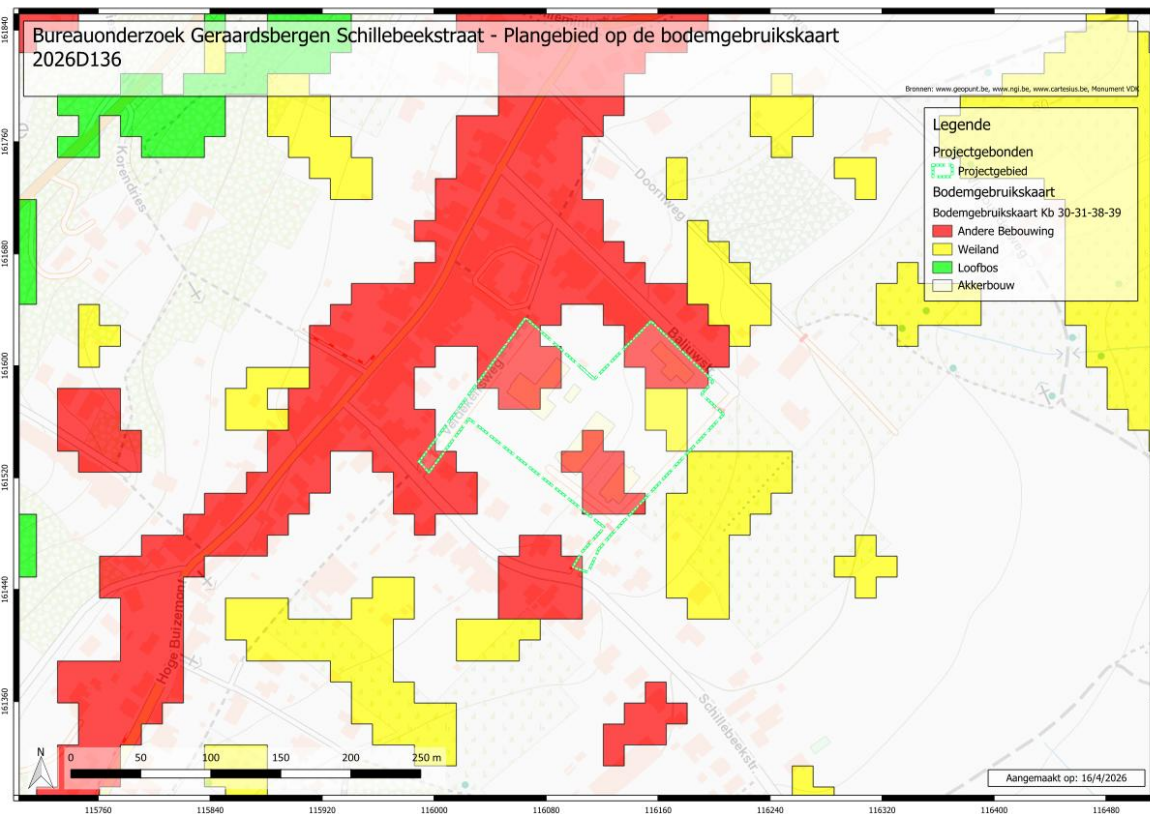
Figuur 16: Plangebied op de topografische kaart (bron: geopunt.be)

Figuur 17: Plangebied op de topografische kaart: detail (bron: geopunt.be)

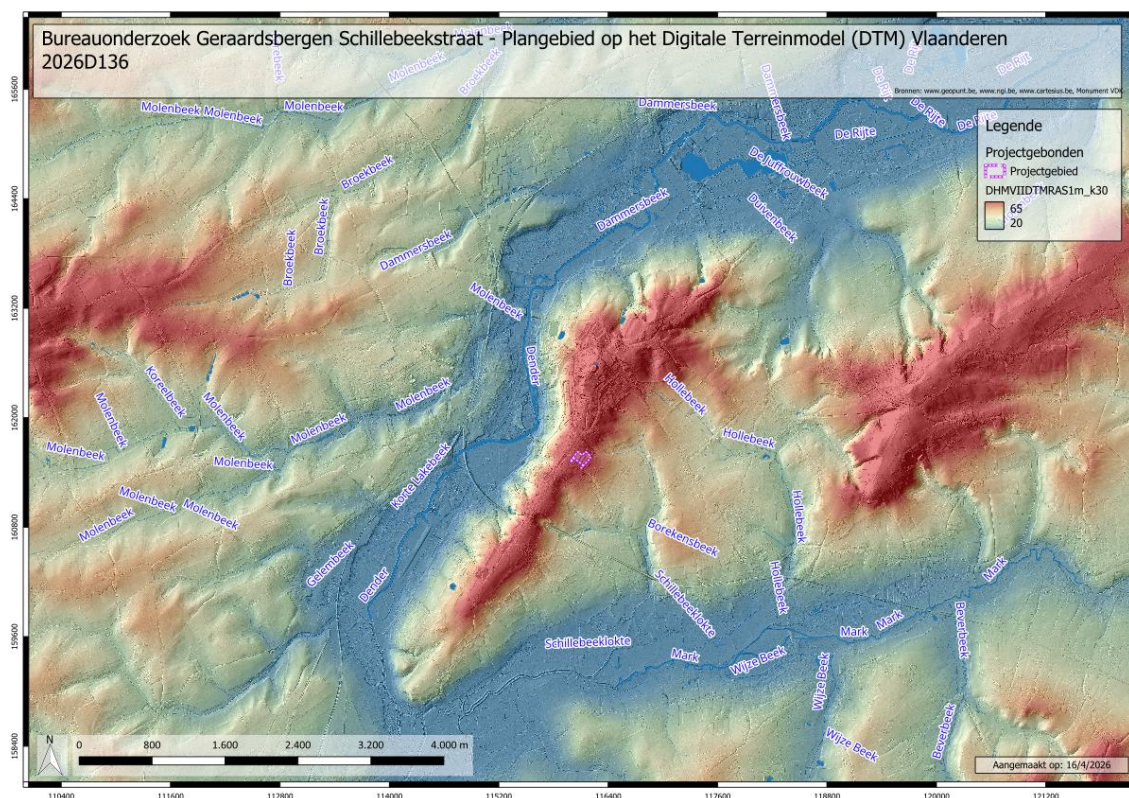
Figuur 18: Plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be)

Figuur 19: Plangebied op de bodemgebruiksaanwijzing (bron: geopunt.be)

2.1.2. Landschappelijke situering

Geraardsbergen ligt in de Vlaamse Ardennen. Het gebied onderscheidt zich door het vrijwel ongeschonden heuvelachtig reliëf, doorsneden door de alluviale Dendervallei. In oostelijke richting sluit het gebied aan bij de Brabantse Ardennen via de Molenberg en de berg van Atembeke. In zuidelijke richting grenst het aan de heuvels van het noorden van Henegouwen via de Overberg en de Grote Buizemont. Belangrijke bossen zijn onder meer het Moerbekebos, het Arduinbos, het Terelzenbos en de bossen in de Boelaremeers. In de stad zelf zijn enkele landschappen beschermd: de Oudenberg en zijn omgeving, en het landschap gelegen tussen de Guilleminbrug en de stuwsluis van de Dender. De laagste zone buiten de Dendervallei wordt gevormd door de vallei van de Molenbeek tussen Goeferinge en Geraardsbergen. Het projectgebied situeert zich op de oostelijke flank van de Dender in een gradiëntzone. In de omgeving van het plangebied variëren de hoogtes tussen +15,75 mTAW ter hoogte van het Denderdal verder ten noorden van het terrein tot +94,40 mTAW ter hoogte van het hoogste punt van de getuigenheuvelrug waarop het projectgebied gelegen is, niet ver ten noord-noordoosten van het plangebied (

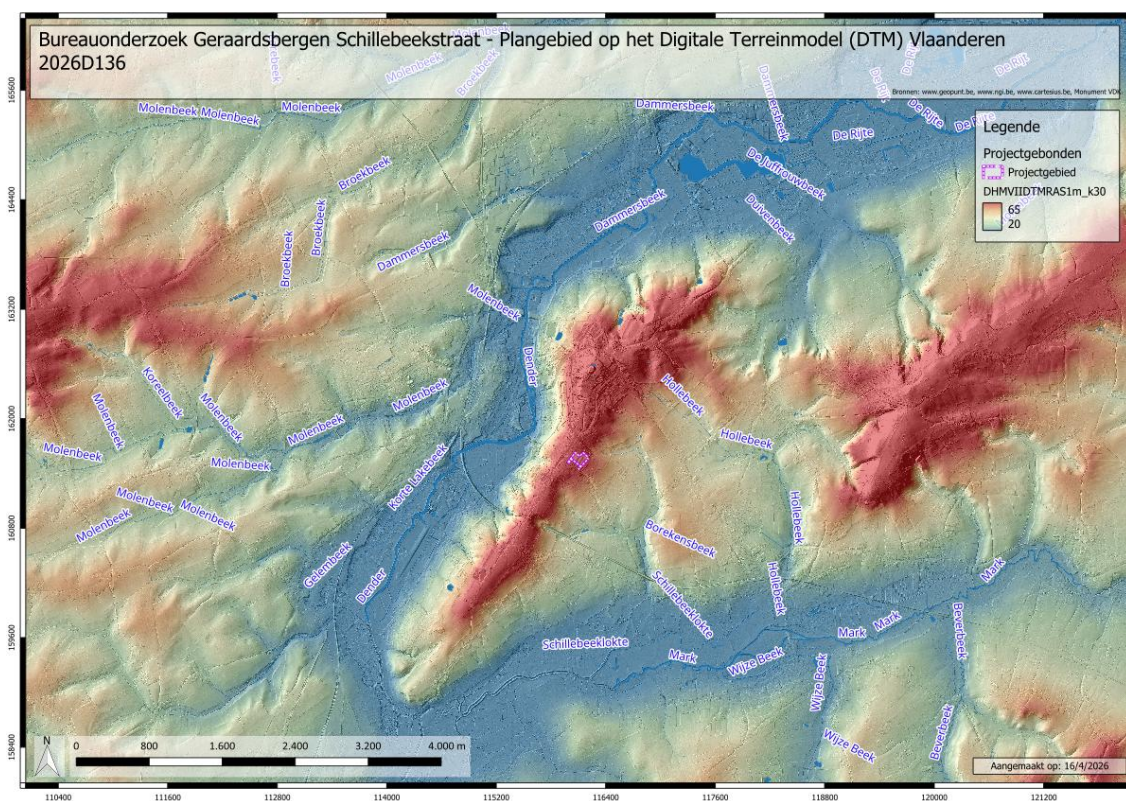
Figuur 20).

Binnen de contouren van het plangebied varieert de hoogte van +66,10 m TAW in het oosten tot +73,90 m in het noordwesten. Het terrein is dus vrij sterk af van het (noord-) westen naar het oosten toe, afwaarts van de heuvelrug, naar de Borekensbeek toe. In de groenzones

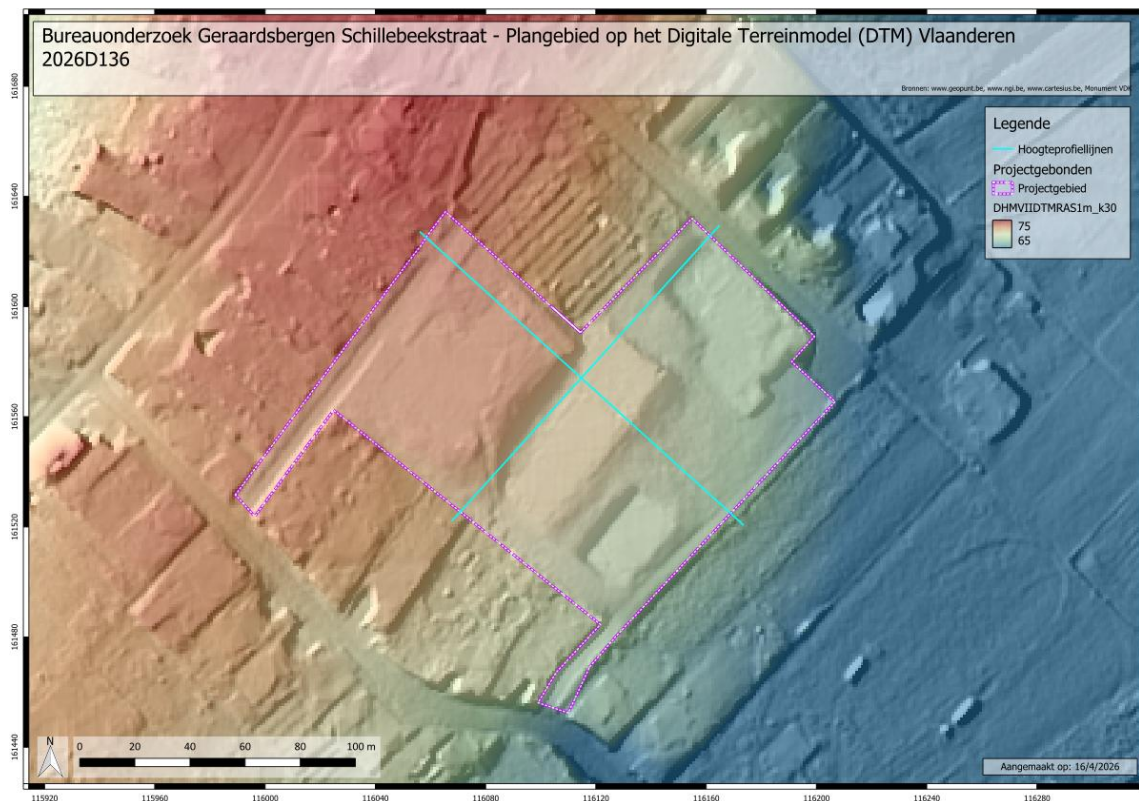
zijn kleine variaties te zien in het microreliëf, maar delen van het plangebied zijn duidelijk vervlakt voor de plaatsing van de bebouwing en verharding (Figuur 21 en Figuur 22).

Op de bodemerosiekaart uit 2016 is het plangebied zelf niet gekarteerd. Voor de dichtstbijzijnde gekarteerde percelen is er een middelhoog tot hoog risico op erosie. Deze kaart houdt onder meer rekening met het bodemtype, de hellingslengte en de hellingsgraad (Figuur 23).

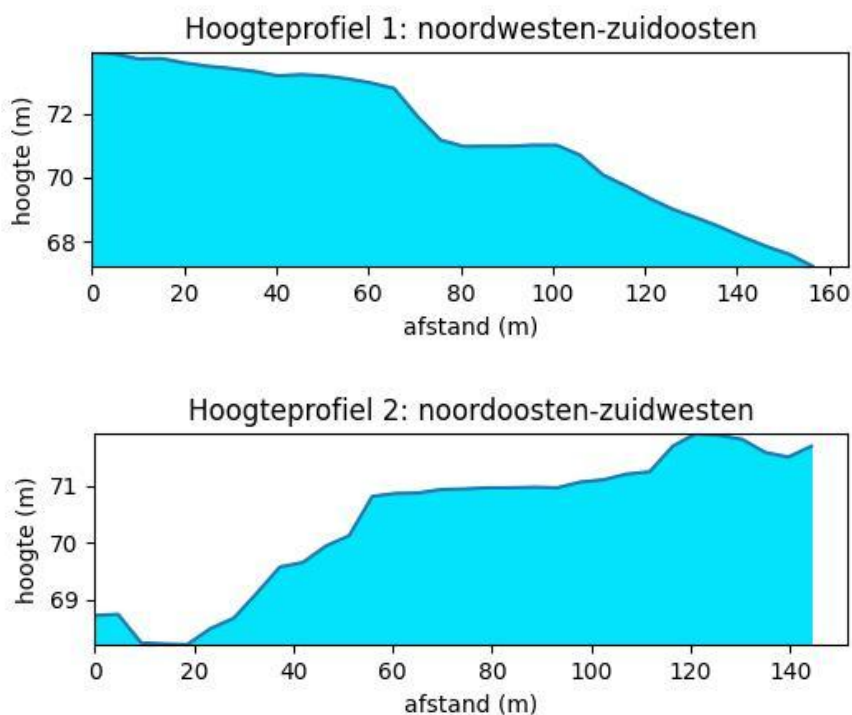
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

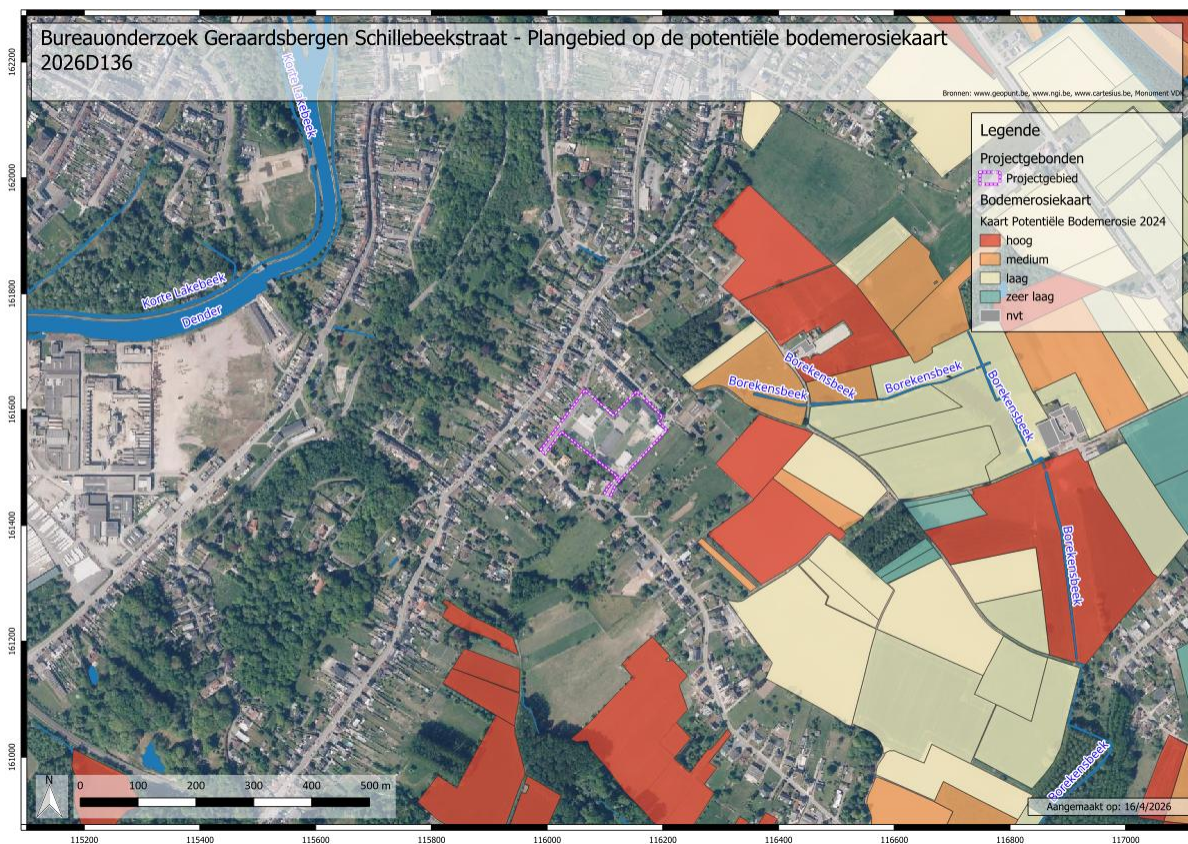
Figuur 20: Plangebied op het Digitale Terreinmodel (DTM) (bron: geopunt.be)

Figuur 21: Plangebied op het Digitale Terreinmodel (DTM): detail met hoogteprofiellijnen (bron: geopunt.be)

Figuur 22: Hoogteprofielen noordwesten-zuidoosten (bovenaan) en noordoosten-zuidwesten (onderaan) doorheen het plangebied (bron: geopunt.be)

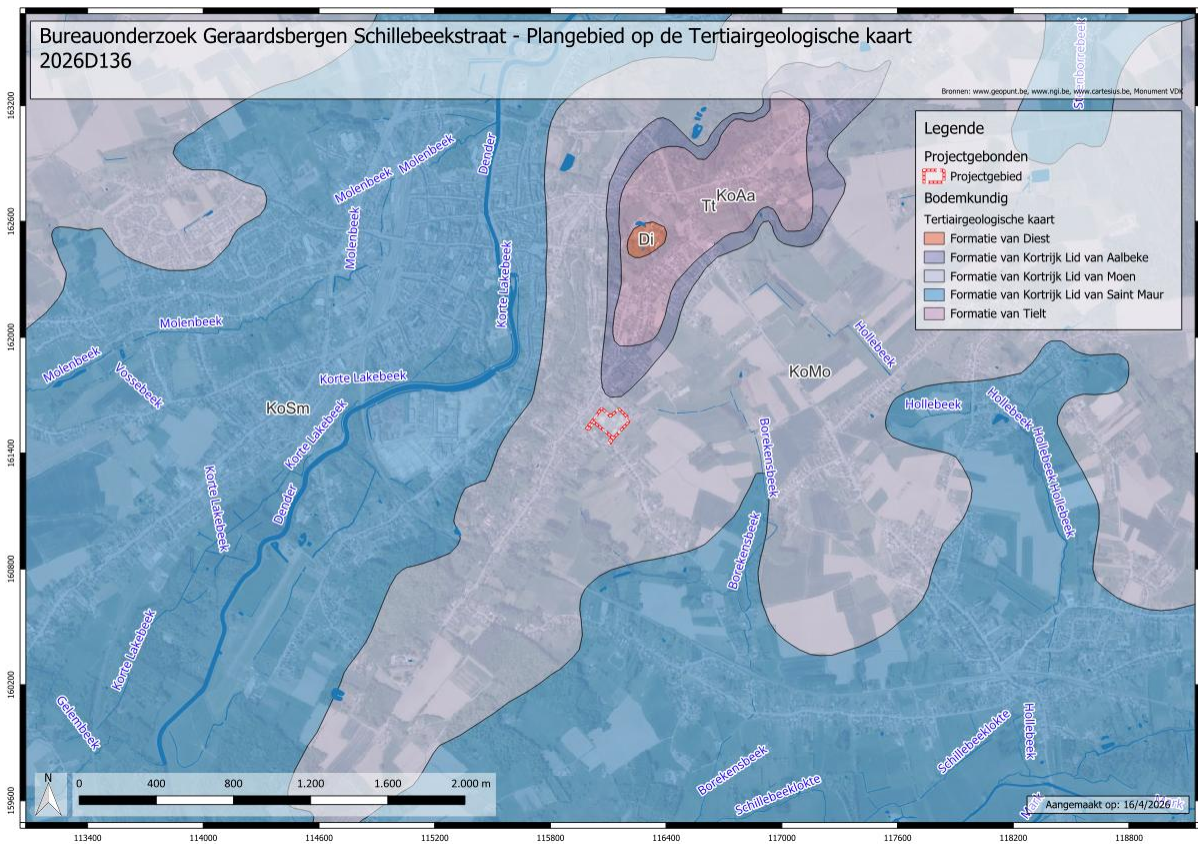

Figuur 23: Plangebied op de potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be)

2.1.3. Geologische situering⁷

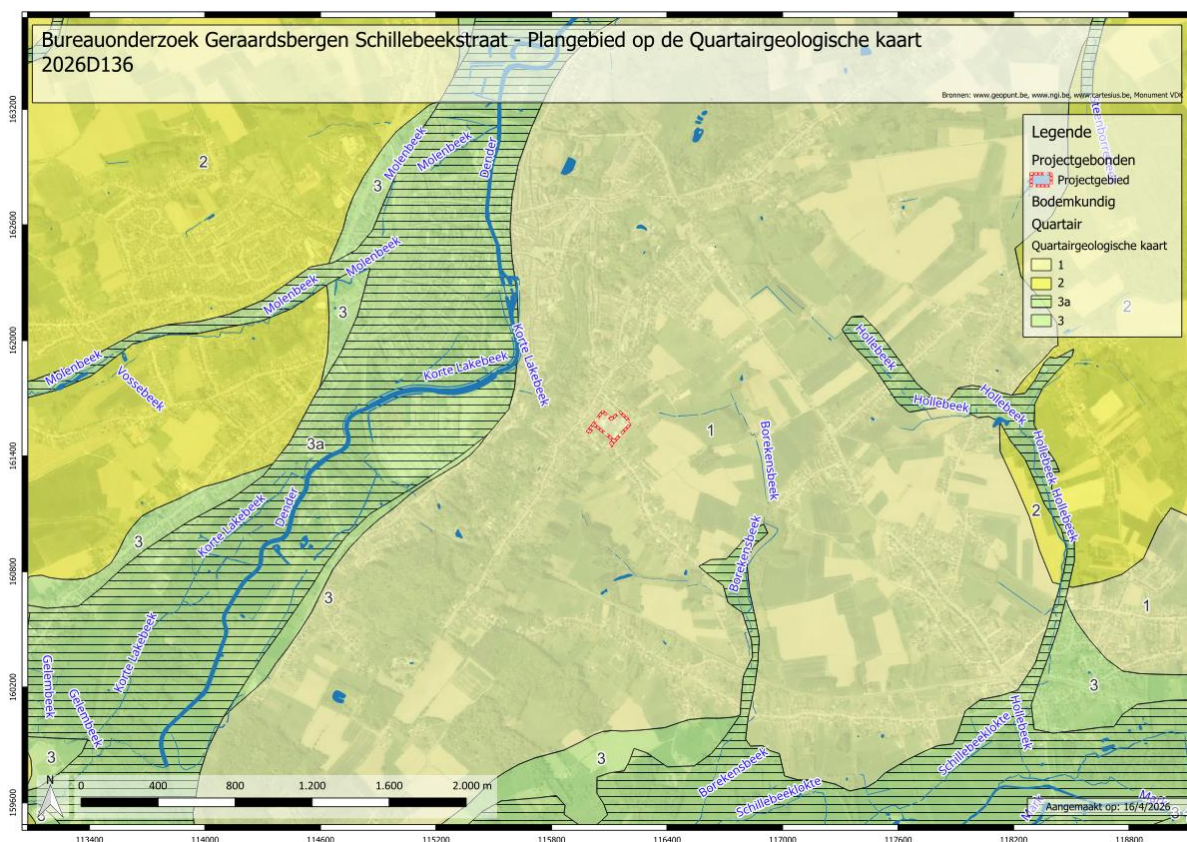
De Tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van de Formatie van Kortrijk, meer bepaald van het Lid van Moen (Figuur 24). Dit Lid is opgebouwd uit grijze klei tot silt, waarin kleilagen en fossielen (*Nummulites Planulatus*) voorkomen. Dit pakket is gemiddeld 44 m dik. Niet ver ten noorden van het plangebied zijn hoger op de heuvelrug sedimenten van het Lid van Aalbeke uit dezelfde Formatie gekarteerd. Deze eenheid bestaat uit dronkergrijze tot blauwe, glimmerhoudende klei.

⁷ <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=verkenner>

Figuur 24: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart (bron: geopunt.be)

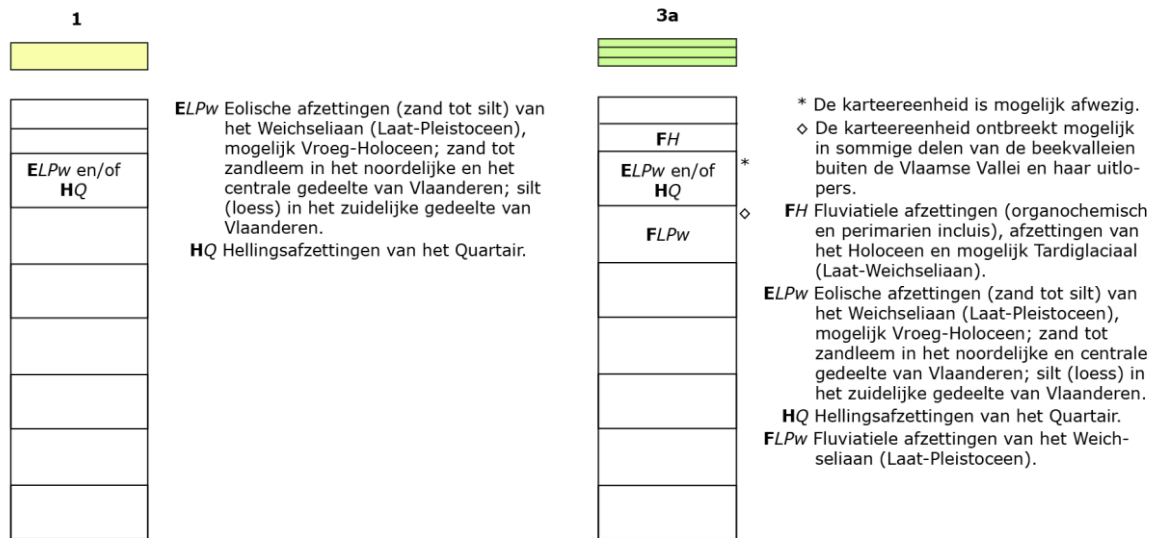
De Quartairgeologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit sedimenten van het Quartaire **profieltype 1**: zandige tot siltige eolische afzettingen van het Weichseliaan⁸ (laat-Pleistoceen) en mogelijk het vroege Holoceen⁹ (**ELPW**) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**) (Figuur 25). Niet ver ten westen van het projectgebied is het **profieltype 3a** gekarteerd, in het dal van de Dender. Dit profieltype bestaat uit dezelfde sedimenten als profieltype 1, afgedekt door Holocene tot mogelijk Tardiglaciale (laat-Weichseliaanse) fluviaatiele afzettingen (**FH**). Onderaan dit profieltype komen Weichseliaanse fluviaatiele afzettingen voor (**FLPW**).

Figuur 25: Plangebied op de Quartairgeologische kaart (bron: geopunt.be)

⁸ Weichseliaan: periode van 116.000-11.700 jaar geleden

⁹ Holoceen: periode van 11.700 jaar geleden tot nu

Figuur 26: Legende bij de Quartairgeologische kaart¹⁰

¹⁰ <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=verkenner>

2.1.4. Bodemkundige situering¹¹

In het noorden en een klein deel van het zuiden van het plangebied zijn delen van de bebouwde zone (OB) van het stadscentrum van Geraardsbergen gekarteerd (Figuur 27). Hier wordt het werkelijk voorkomende bodemtype niet weergegeven, aangezien wordt uitgegaan van een zekere mate van verstoring door de bebouwing. In het oosten van het plangebied is het bodemtype **Lba** gekarteerd. Dit zijn droge, niet gleyige zandleemgronden met textuur B-horizont of weinig duidelijke kleur B-horizont. De Ap-horizont (ploeglaag) is hier 0,25 m dik, matig humeus en donkerbruin van kleur. Hieronder komt een 0,30-0,40 m dikke overgangshorizont voor, bovenop de meer kleiige textuur B-horizont. Vanaf 1,20 m diepte zijn roestverschijnselen te zien. Er is sprake van een gunstige waterhuishouding. In het zuidwestelijke deel van het plangebied is het bodemtype **Pba** gekarteerd. Dit zijn eveneens droge, niet gleyige zandleemgronden met textuur B-horizont of weinig duidelijke kleur B-horizont. Dit bodemtype is typisch voor Tardiglaciale kouterruggen. Hier is de bouwvoor 0,25-0,30 m dik, matig humeus en (donker) grijsbruin van kleur. Hieronder komt een 0,20-0,30 m dikke overgangshorizont voor, op de gave of verbrokkelde textuur B-horizont, op een diepte van 0,70-0,90 m. Vanaf 0,90-1,20 m diepte zijn roestverschijnselen te zien. Er is sprake van een gunstige waterhuishouding in de winter en enige droogte in de zomer.

Op drie locaties in het projectgebied zijn sonderingen uitgevoerd. Op elk van de locaties werden peilbuizen geplaatst tot 4 m diepte, maar het grondwaterpeil werd niet bereikt. Er wordt in het sonderingsrapport wel gedeut op sterke schommelingen in de lokale grondwaterstand. Ter hoogte van sonderingslocatie 1 is een 0,40 m dik, matig vast pakket leemhoudend zand aangeboord, op een matig vast tot vast pakket kleihoudende leem tot lemige klei, tot 1,40 m onder het maaiveld. Ter hoogte van locatie 2 werd bovenaan een 1,60 m dik pakket matig vaste tot vaste kleihoudende leem tot lemige klei aangeboord. Ter hoogte van locatie 3 werd bovenaan een 0,40 m dik pakket weinig vaste tot slappe kleihoudende leem tot lemige klei geregistreerd, bovenop een 0,40 m dik pakket vaste zandhoudende leem tot lemig zand, op een weinig vast tot slap kleipakket tussen 0,80 en 1,80 m diepte.

¹¹ <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=verkenner>

Proef 1			
Diepte t.o.v. maaiveld			
<i>Van (m)</i>	<i>Tot (m)</i>	<i>Grondsoort</i>	<i>Pakking</i>
0,00	0,40	Zand Leemhoudend	Matig
0,40	1,40	Leem Kleihoudend tot lemige klei	Matig vast
1,40	2,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
2,20	2,60	Klei	Weinig vast / slap
2,60	2,80	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
2,80	4,80	Klei Leemhoudend tot klei	Weinig vast / slap
4,80	7,00	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
7,00	7,80	Zand Leemhoudend	Matig
7,80	8,40	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
8,40	10,00	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Matig vast
10,00	10,40	Leem Zandhoudend tot lemig zand	Vrij vast
10,40	11,80	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Matig vast
11,80	13,80	Zand Leemhoudend tot zand	Matig
13,80	14,60	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
14,60	16,60	Zand Leemhoudend tot kleig zand	Matig
16,60	19,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
19,20	20,20	Zand Kleihoudend	Matig

Proef 2			
Diepte t.o.v. maaiveld			
<i>Van (m)</i>	<i>Tot (m)</i>	<i>Grondsoort</i>	<i>Pakking</i>
0,00	1,60	Leem Kleihoudend tot lemige klei	Matig vast
1,60	3,40	Klei	Weinig vast / slap
3,40	5,00	Klei Leemhoudend tot klei	Matig vast
5,00	7,00	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
7,00	8,00	Zand Leemhoudend	Matig
8,00	10,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Matig vast
10,20	10,60	Leem Zandhoudend tot lemig zand	Vast
10,60	12,00	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Matig vast
12,00	13,60	Zand Leemhoudend tot zand	Matig
13,60	14,60	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
14,60	16,20	Zand Leemhoudend tot kleig zand	Matig
16,20	19,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
19,20	20,80	Zand Kleihoudend	Matig
20,80	22,20	Zand	Zeer dicht
22,20	23,80	Zand Kleihoudend	Matig
23,80	24,80	Klei Zandhoudend	Vrij vast
24,80	25,00	Zand Kleihoudend	Dicht

Proef 3			
Diepte t.o.v. maaiveld			
<i>Van (m)</i>	<i>Tot (m)</i>	<i>Grondsoort</i>	<i>Pakking</i>
0,00	0,40	Leem Kleihoudend tot lemige klei	Weinig vast / slap
0,40	0,80	Leem Zandhoudend tot lemig zand	Vast
0,80	1,80	Klei	Weinig vast / slap
1,80	2,20	Leem Zandhoudend tot lemig zand	Vrij vast
2,20	4,40	Klei	Weinig vast / slap
4,40	6,00	Klei Leemhoudend tot klei	Matig vast
6,00	8,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
8,20	9,20	Zand Leemhoudend	Matig
9,20	11,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Matig vast
11,20	11,60	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
11,60	13,00	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Matig vast
13,00	14,20	Zand Leemhoudend tot kleig zand	Matig
14,20	15,40	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast
15,40	16,20	Zand	Dicht
16,20	17,20	Zand Leemhoudend tot kleig zand	Matig
17,20	20,20	Leem Zandhoudend tot kleiige leem	Vrij vast

Figuur 29: Resultaten van het sonderingsonderzoek¹³

2.2. Historische beschrijving

2.2.1. Algemene historische beschrijving¹⁴

Geraardsbergen werd gesticht tussen 1067 en 1070 als versterking van het Vlaamse grondgebied door Boudewijn VI, Graaf van Vlaanderen en Henegouwen. De locatie was gelegen tussen de Dender en de westelijke helling van de Oudenberg, op de grens met de graafschappen Henegouwen en Brabant. Het betrof een aangekocht erfleem van Geraard, heer van Hunnegem. Echter komt de naam reeds voor in de bronnen rond de jaren 1034-1058.

Hunnegem zou een oud domeincentrum geweest zijn. De ligging van de kerk, bij de Oude Dender, toont immers een vroege oorsprong aan. Het domein zou mogelijks 400 ha groot geweest zijn. Rond 1100 was de structuur al in ontbinding. De heren en het hof waren verdwenen en de kerk verloor haar statuut als hoofdkerk. Mogelijk werd de rol overgenomen door de heren van Boelare.

De stad kende een vrij vlugge ontwikkeling dankzij de toekenning van stadsrechten in 1068, waarschijnlijk eerst op de rechteroever van de Dender, nadien gedurende de 13^e eeuw ook op de lager gelegen en vlakkere linkeroever. Hierbij speelde de geografie een belangrijke rol: de bevaarbare Dender en de parallelle weg die de verbinding vormde tussen Aalst en Gent. Een belangrijke input voor sociale, economische, culturele en geestelijke expansie was de overplanting van de Sint-Adriaansabdij van Dikkelvenne naar Geraardsbergen (1081). Vanaf het begin van de 13^e eeuw bloeiden de huidevetterij en de lakenweverij, wat de stad een lokale economische functie en een belangrijk marktrecht gaf. In 1332 werd de stad dan ook versterkt, maar van de vroegste omwalling zijn weinig gegevens bekend. De vestinguren die waren opgetrokken bestonden uit zes stadspoorten met versterkte torens: de Duts- of Oudenaardse poort, de Boelarepoort, de Vlieguit- of Gentse poort, de Over- of Brusselse poort, de Putsemeyn- of Buisemontpoort, en de Hunnegem- of Lessense poort. Over de toestand van de stadsmuur tijdens de eerste helft van de 14^e eeuw werd informatie overgeleverd aan de hand van een verslag opgemaakt door de commissie aangesteld door de Graaf van Vlaanderen. Hieruit werd duidelijk dat zowel de boven- als benedenstad omweld was met een totale lengte van 3,5 km. Het grootste deel hiervan bestond uit een walmuur. Een beperkt deel (676 m) bestond uit een aarden wal met pallisade. Mede door haar strategische ligging werd Geraardsbergen dikwijls geteisterd door oorlogen. Onder meer tijdens de grote Gentse opstand van 1380-1386, toen de stad vreselijke verwoestingen opliep door Lodewijk van Male.

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2026; <https://www.gerardimontium.be/>; overgenomen uit: Devalckeneer 2024

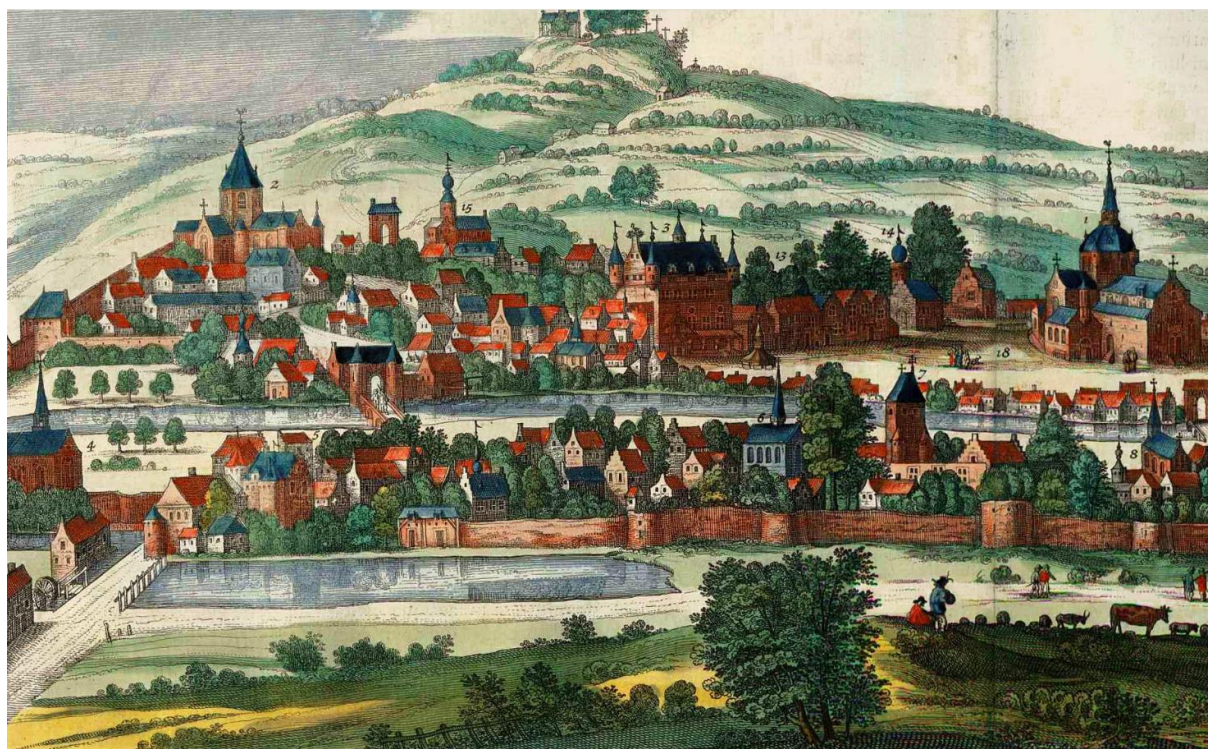

Stadsomwalling: stenen muur in het rood, aarden wal in het groen : A. Pijntoren, B. Putsemeim poort, C. Dierkost toren, D. Brusselse poort, E. Boelare poort, F. Gentse poort, G. Oudenaardse poort, H. Lessense poort, I. Koepoort

*Natuurlijke waterlopen : 1. Dender, 2. Kleine Dender, 3. Oude Dender, 4. Dutsebeek of Molenbeek
Grachten : 5. walgracht, 6. Raamgracht, 7. Verbinding tussen stadsgracht en Kleine Dender,
8. Grote Dender, 9. Walgracht van de burcht*

Figuur 30: Stadsomwalling Geraardsbergen¹⁵

¹⁵ Claus 2017

Figuur 31: Zicht op Geraardsbergen door A. Sanderus met zicht op de Sint-Adriaansabdij (noordwesten)¹⁶

De stad kende haar dieptepunt met het verdwijnen van de lakennijverheid en de plunderingen door de Gentenaars en de troepen van Filips de Goede in de 15^e eeuw. In de 16^e eeuw kwam de kantnijverheid en tapijtweverij op, wat een nieuwe periode van bloei betekende. Deze periode was van kort duur door het rampzalige Spaanse bewind dat met grote plunderingen gepaard ging. Een herstelperiode volgde in de eerste helft van de 17^e eeuw met de ontwikkeling van de lijnwaadindustrie. Maar al snel volgde een nieuw dieptepunt door de Spaans-Franse oorlog in de tweede helft van de 17^e eeuw. Het daarop volgende Oostenrijkse bewind was wederom een gunstige periode voor de stad. De handel en nijverheid floreerde, met name de bierbrouwerijen, alcoholstokerijen en de tabaksnijverheid. In de 19^e eeuw was de relatieve welvaart van de stad gebaseerd op de kantnijverheid, luciferfabricatie en sigarennijverheid. Maar door het verval van deze nijverheden in de eerste helft van de 20^e eeuw, en het verdwijnen van de tabaksnijverheid na de Tweede Wereldoorlog, verminderde de hele economische activiteit.

Gedurende de 19^e eeuw kreeg de infrastructuur van de stad meer vorm. De overgebleven vesten en stadspoorten werden gesloopt. De baan naar Edingen werd aangelegd (1836), de spoorlijnen werden ingehuldigd (1855), de kanalisatie van de Dender werd voltooid (1867), de stenen bruggen werden vervangen door draaibruggen (1869) en er werden nieuwe kaaien

¹⁶ www.sanderusmaps.com

aangelegd (1869). Het middeleeuwse stratenpatroon werd echter behouden, met een typisch verschil tussen de hoge en de lage stad. De oudere hoge stad op de rechteroever kent sterke niveaoverschillen en heeft een enigszins onregelmatige aanleg. De hoofdstraten lopen in stervorm uit op een trapezoïdale markt. Rondom de markt liggen kleine smalle straatjes met onregelmatig tracé. De recentere lage stad wordt daarentegen gekenmerkt door een regelmatig, bijna geometrisch stratenpatroon, met bredere, beter afgewerkte straten haaks op en parallel met de Dender.

2.2.2. Historische beschrijving projectgebied

Kaart Jacob van Deventer (1555)

Op de Van Deventerkaart (Figuur 32) is de locatie van het projectgebied slechts bij benadering afgebeeld. De locatie van het plangebied zelf is op deze kaart net niet getekend. Het terrein bevond zich in ieder geval duidelijk op enige afstand van het toenmalige stadscentrum van Geraardsbergen, in een rurale omgeving met akkerland en sporadische bewoning (hoeves). Op deze kaart zijn in ieder geval voorlopers van de huidige Hoge Buizemont en Guillemijnlaan te zien, net ten westen en ten noordwesten van het plangebied.

Villaretkaart (1745-1748)

Op de Villaretkaart (Figuur 33 en Figuur 34) is het projectgebied nog steeds te zien in een erg landelijke omgeving, die voornamelijk als akkerland werd gebruikt. De akkerpercelen contrasteren met de lager gelegen, groene grasland-/weidepercelen langs de Dender. Op deze kaart worden duidelijke hellingslijnen weergegeven aan de flanken van de smalle, langwerpige getuigenheuvel, loodrecht op de hoogtelijnen. Op de heuveltop bevond zich halverwege de 18^e eeuw al enige landelijke lintbebouwing langs de voorganger van de Hoge Buizemont. Dit gehucht is dan ook voorzien van het toponiem "*Montague et Hameau de Boismont*". Het projectgebied zelf lag dus aan de rand van dit gehucht "Bosberg" (Buizemont). In het noordwesten grenst het plangebied op deze kaart aan een perceel met een gebouw, parallel aan de Hoge Buizemont en net ten westen van het kruispunt met de voorganger van de huidige Schillebeekstraat, die reeds een erg herkenbaar traject had. Ten zuiden van het plangebied is aan de overzijde van de Schillebeekstraat een hoevecomplex te zien, dat bestond uit twee gebouwen: een L-vormig gebouw in het westen en een langwerpig, rechthoekig gebouw in het oosten. Beide gebouwen lagen parallel aan het straattracé. Vandaag de dag staat hier ook nog een hoeve, al verschilt deze in grondplan erg van deze op de Villaretkaart. Het plangebied zelf was in ieder geval volledig onbebouwd.

Ferrariskaart (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (Figuur 35 en Figuur 36) is een situatie te zien die erg op deze vanop de Villaretkaart lijkt. Het projectgebied was zoals een groot deel van de percelen in de omgeving in gebruik als akkerland. Ter hoogte van de oostelijke grens van het plangebied is een perceelsgrens te zien. Ook op deze kaart worden indicaties van de heuvelflanken/hellingen weergegeven, onder meer ter hoogte van het plangebied zelf. Ook op deze kaart wordt de lintbebouwing van het gehucht "*Clynenbuysemont*" duidelijk weergegeven. Net zoals op de Villaretkaart, is net ten noordwesten van het plangebied een perceel met een langwerpige gebouw parallel aan de Hoge Buizemont te zien, alsook een kleiner bijgebouw met dezelfde oriëntatie, net ten oosten van het hoofdgebouw. De rest van dit bebouwde perceel was in gebruik als tuinbouwgrond. Ook de hoevesite net ten zuiden van het plangebied is op deze kaart te zien. Op de Ferrariskaart zijn hier twee langwerpige, rechthoekige gebouwen te zien, parallel aan de Schillebeekstraat, alsook een kleiner bijgebouw dat haaks hierop staat, net ten noorden van het westelijke hoofdgebouw.

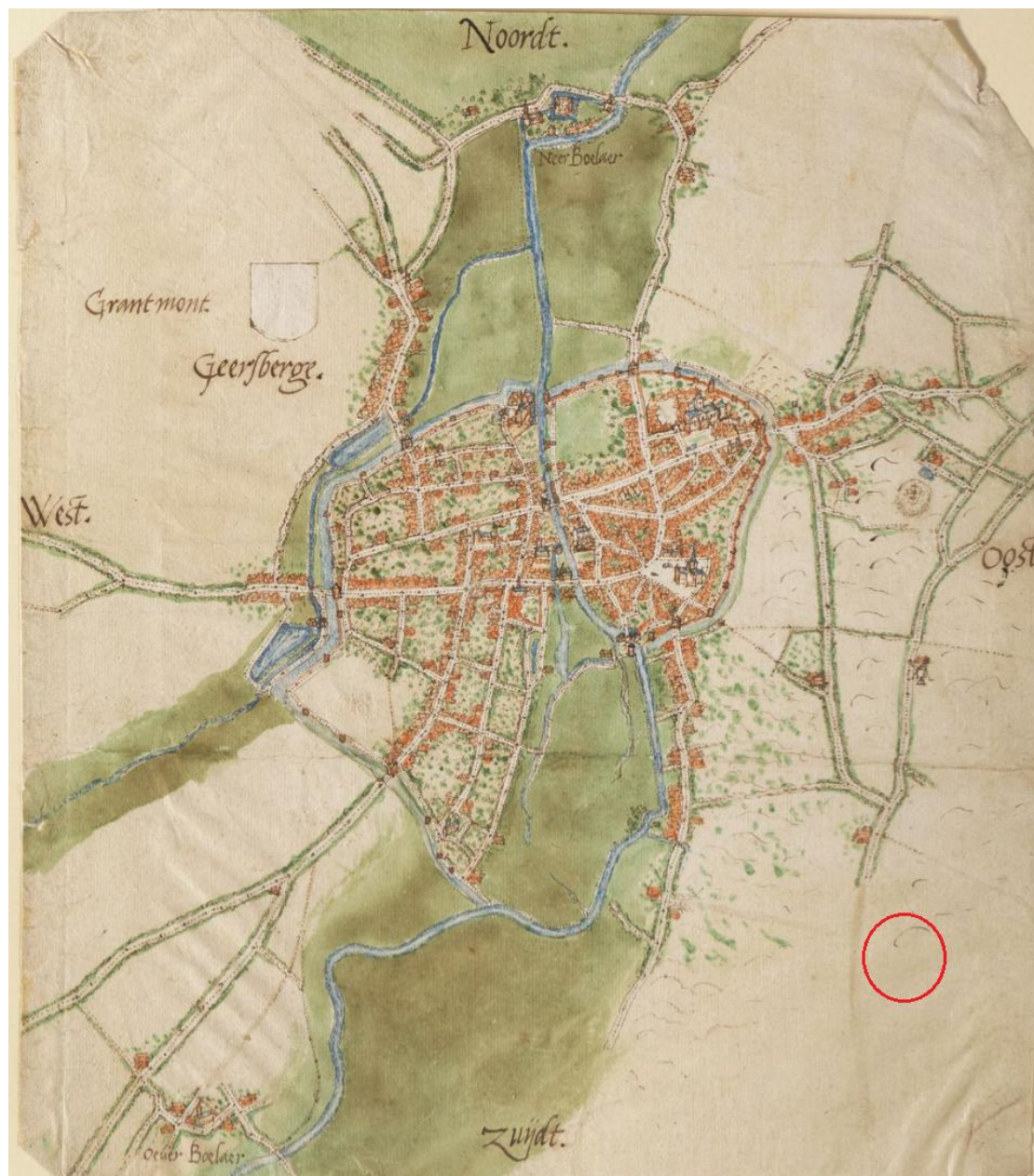
Vandermaelenkaart (1846-1854)

Op de Vandermaelenkaart (Figuur 37 en Figuur 38) lijkt de situatie nog steeds erg op deze die te zien is op de 18^e-eeuwse kaarten. Het plangebied wordt afgebeeld als volledig onbebouwd akkerland (terrein zonder markering), ter hoogte van duidelijke hellingslijnen, op de oostelijke flank van de getuigenheuvel. Ter hoogte van het kruispunt van de straat Oude Buizemont met de Guilleminlaan is het toponiem "*Ouden Berg*" te zien. Ter hoogte van het plangebied zelf is de gehuchtnaam "*Buysemont*" te lezen, terwijl iets verder naar het zuidwesten toe het toponiem "*Kleynen Buysemont*" te zien is. Beide toponiemen staan ter hoogte van dezelfde strook lintbebouwing langs de straat Oude Buizemont. Het hoevecomplex ten zuiden van het plangebied, aan de overzijde van de Schillebeekstraat, is qua vorm goed vergelijkbaar met de situatie op de Ferrariskaart. Net ten noordwesten van het plangebied zijn twee gebouwen te zien, waarvan het noordelijke parallel ingeplant staat aan de straat Oude Buizemont en het zuidelijke parallel staat aan de Schillebeekstraat. Ook net ten noorden van het plangebied is een losstaand rechthoekig gebouw te zien, parallel aan Oude Buizemont. Doorheen het projectgebied zelf liepen blijkbaar twee landwegels (stippellijnen): één langs de noordwestelijke grens van het terrein en één vanaf het zuidoosten naar het noorden toe. Ter hoogte van de zuidoostelijke grens wordt ook een administratieve grens weergegeven.

Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)

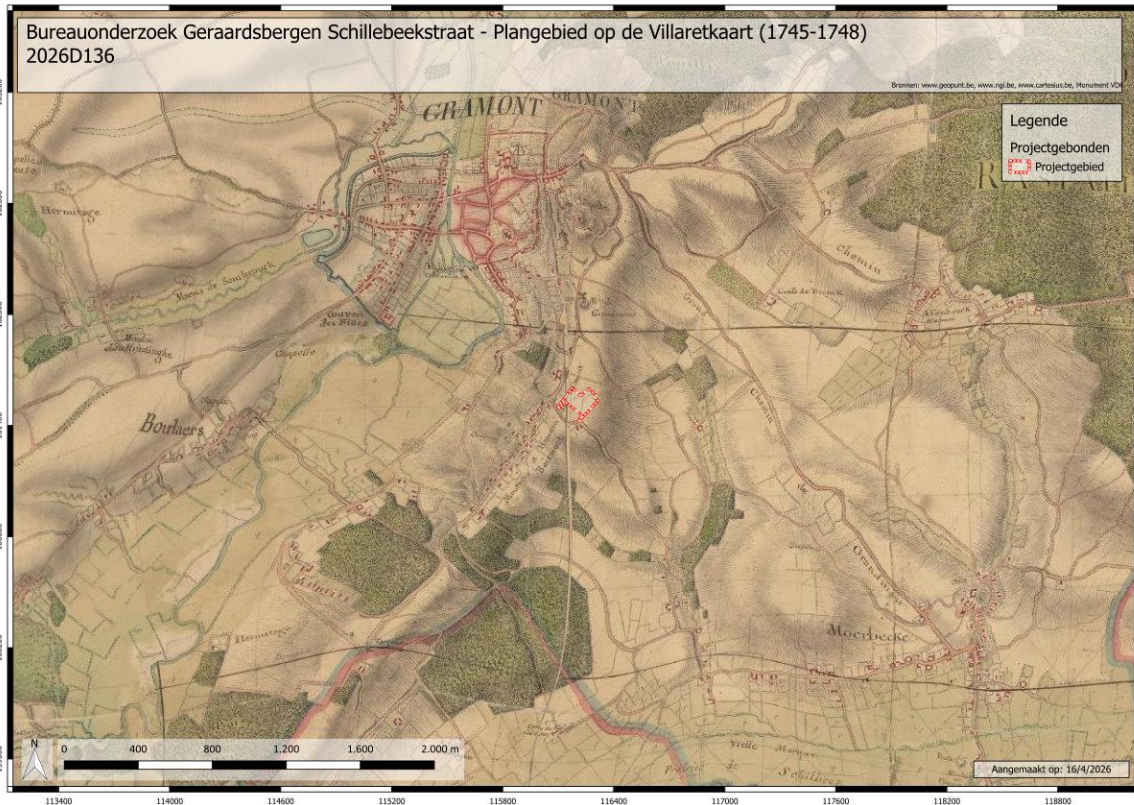
Op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 39) is de toenmalige percelering duidelijk te zien. In grote lijnen is de 19^e-eeuwse percelering rondom het plangebied nog te herkennen in de huidige, al heeft sindsdien duidelijk ook veel opsplitsing van (landbouw-) percelen plaatsgevonden ter verkaveling. De bebouwing van het gehucht "*Buzemont*" is vergelijkbaar met deze op de

Vandermaelenkaart. Het is mogelijk dat het zuidelijke hoofdgebouw van de hoeve ten zuiden van het plangebied, alsook het bijgebouw net ten noordwesten hiervan overeenkomen met de nog bestaande gebouwen op deze locatie. Net zoals op die kaart, worden de landwegels doorheen het projectgebied ook duidelijk weergegeven op de Atlas der Buurtwegen. Het plangebied zelf is duidelijk nog onbebouwd. Op de Popkaart wordt het projectgebied zelf niet weergegeven.

Figuur 32: Plangebied op de kaart van Geraardsbergen door Jacob van Deventer (1555)¹⁷

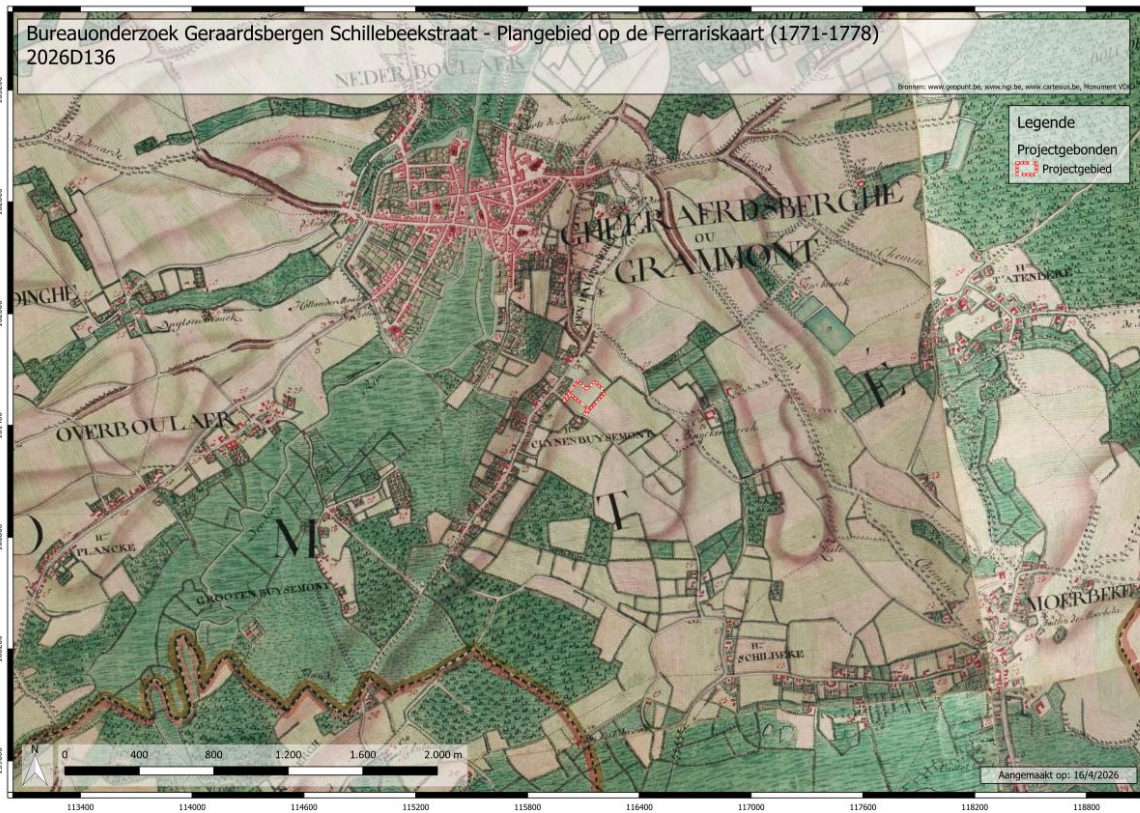
¹⁷ <https://opac.kbr.be>

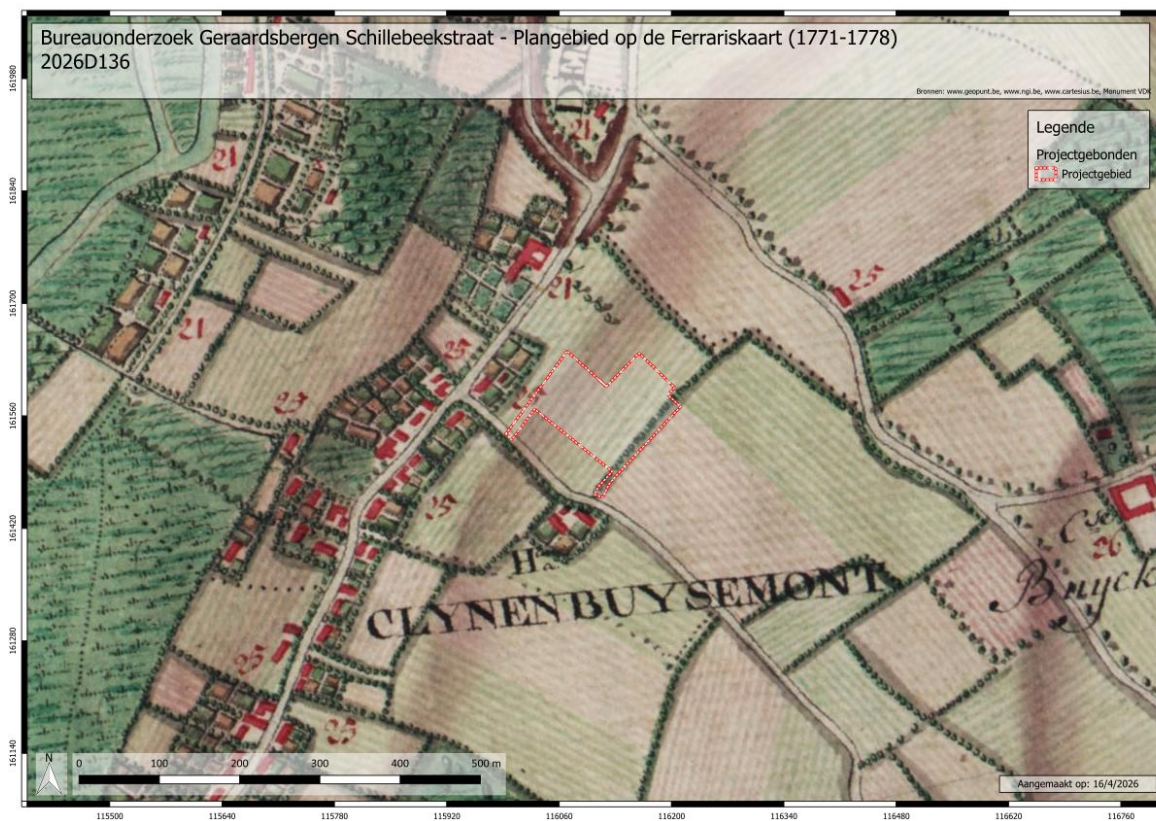
Figuur 33: Plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be)

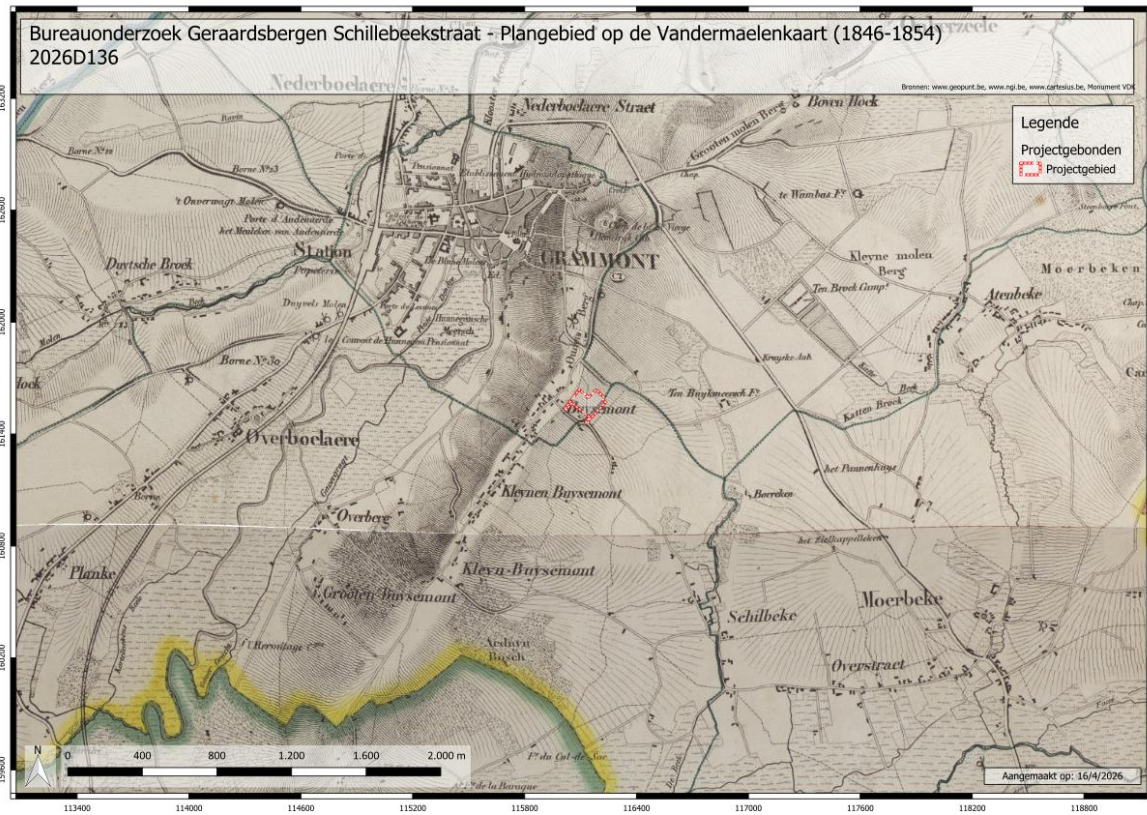
Figuur 34: Plangebied op de Villaretkaart (1745-1748): detail (bron: geopunt.be)

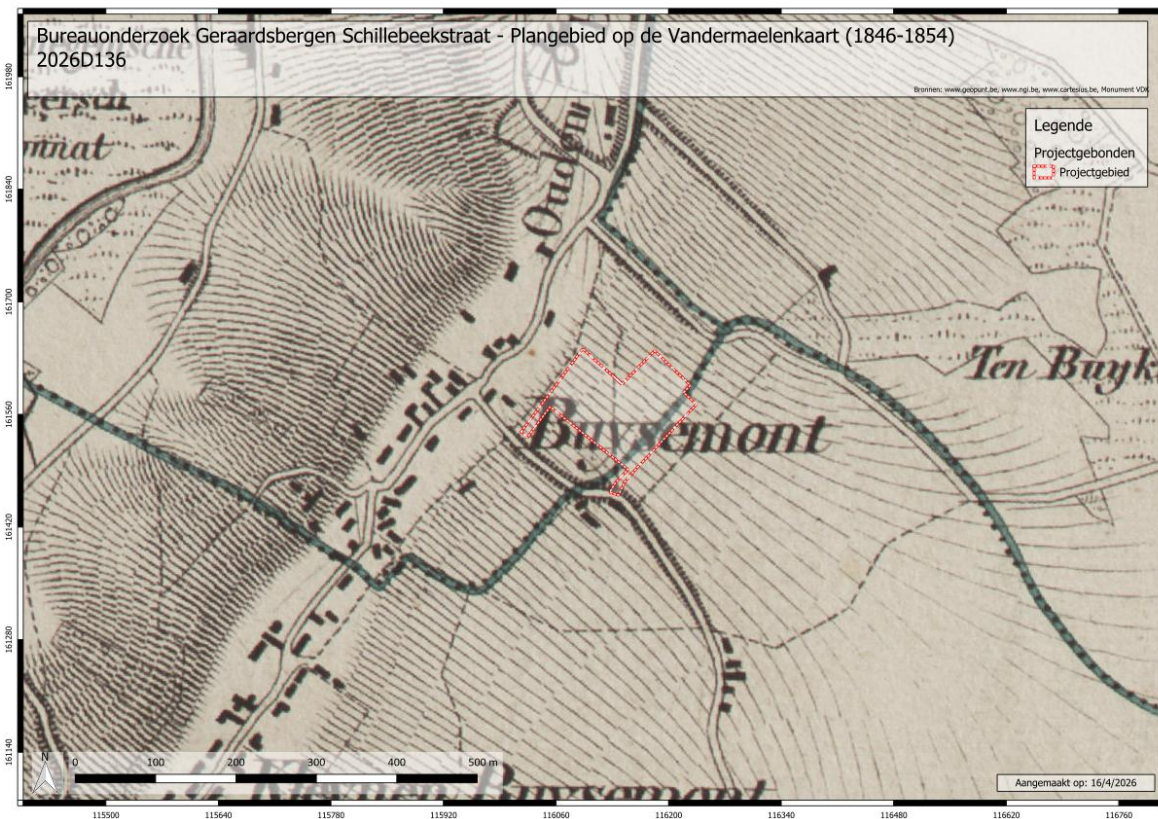
Figuur 35: Plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778) (bron: geopunt.be)

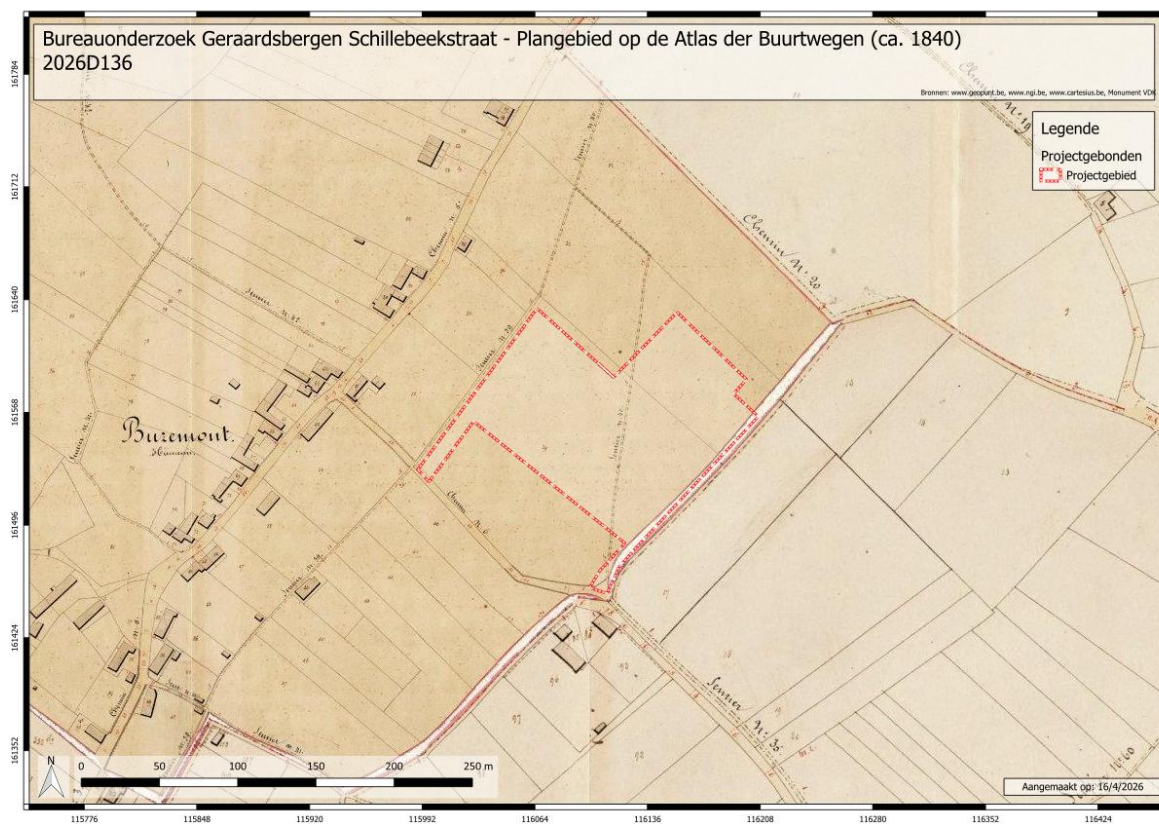
Figuur 36: Plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778): detail (bron: geopunt.be)

Figuur 37: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1846-1854) (bron: geopunt.be)

Figuur 38: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1846-1854): detail (bron: geopunt.be)

Figuur 39: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (bron: geopunt.be)

Orthofoto's

Op orthofotobeelden uit 1971 (Figuur 40) is reeds een situatie te zien die enigszins op de huidige gelijk. In het noordwesten, noorden en zuiden grensde het projectgebied toen al aan achtererven van woningen langs de Oude Buizemont en Schillebeekstraat. Het plangebied zelf was nog steeds grotendeels onbebouwd, met uitzondering van één van de huidige gebouwen, in het noordwesten van het terrein. De toegangsweg langs de noordwestelijke zijde van het plangebied was ook reeds aangelegd, alsook de verharding net ten zuidwesten van het gebouw. Op luchtbeelden uit de periode 1979-1990 (Figuur 41) is een gelijkaardige situatie te zien in dezelfde resolutie, maar ditmaal in kleur. Hierop is te zien dat het gebouw ten zuiden van het eerste gebouw reeds was gebouwd, alsook het noordoostelijke gebouw, elk met bijhorende verharding. De toegangsweg langs de zuidoostelijke grens was inmiddels ook aangelegd. Op beelden uit de periode 2000-2003 (Figuur 42) is ook het meest zuidoostelijk gelegen gebouw te zien, alsook de parking net ten zuidwesten hiervan. Op een luchtfoto uit 2018 (Figuur 43) is te zien dat er nog in beperkte mate uitbreidingen van de verharding zijn aangelegd, zoals bij de parking in het noordoosten en een tweetal paden tussen de gebouwen. Op de meest recente orthofoto's uit 2025 (Figuur 44) is te zien dat sindsdien uitbreidingen hebben plaatsgevonden qua verharding, alsook de bouw van een drietal kleine bijgebouwen in het centrale noordelijke deel van het plangebied.

Figuur 40: Plangebied op orthofotobeelden uit 1971 (bron: geopunt.be)

Figuur 41: Plangebied op orthofotobeelden uit de periode 1979-1990 (bron: geopunt.be)

Figuur 42: Plangebied op orthofotobeelden uit de periode 2000-2003 (bron: geopunt.be)

Figuur 43: Plangebied op orthofotobeelden uit 2018 (bron: geopunt.be)

Figuur 44: Plangebied op recente orthofotobeelden uit 2025 (bron: geopunt.be)

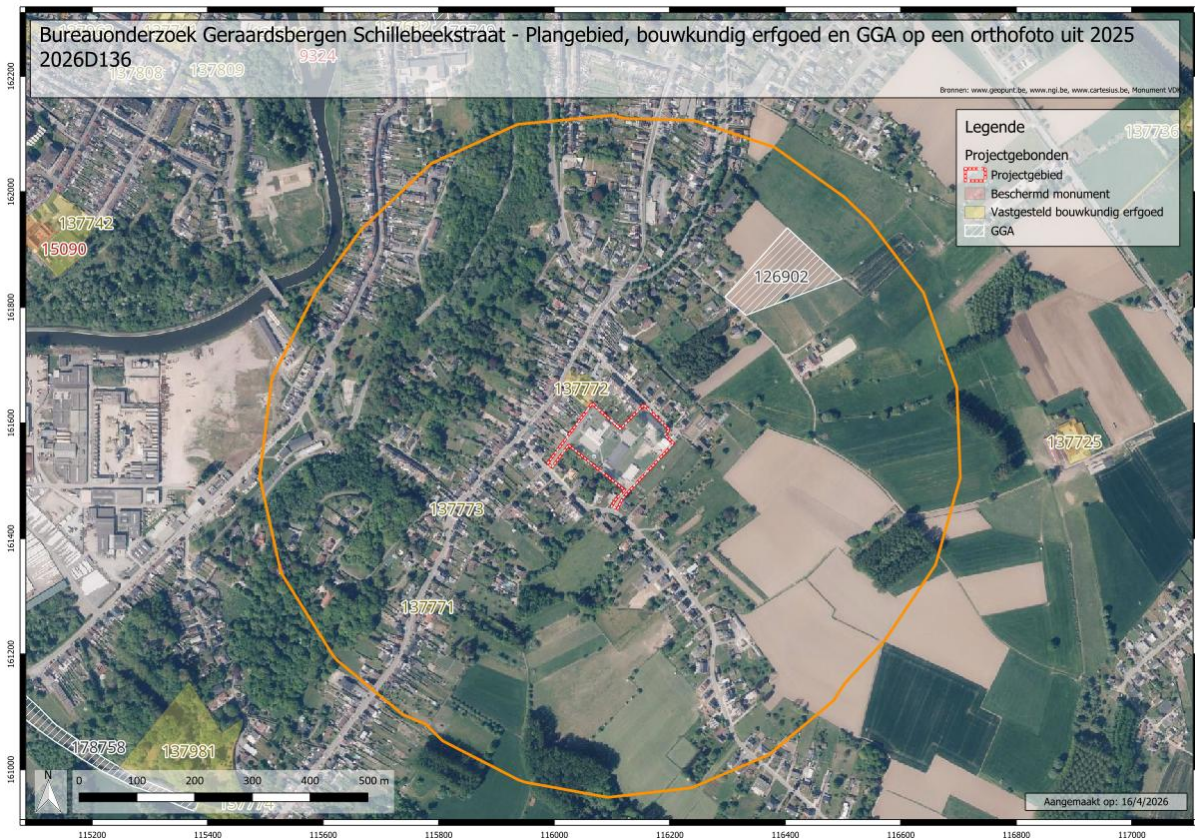
2.3. Archeologisch kader¹⁸

Het projectgebied is net buiten de archeologische zone van het historische stadscentrum van Geraardsbergen gelegen. Het terrein is niet gesitueerd in een Gebied Geen Archeologie (GGA) en bevat geen waarden geregistreerd als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Deze inventaris bevat een door de minister bevoegd voor onroerend erfgoed vastgestelde lijst van items die erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Aan een vastgestelde inventaris zijn rechtsgevolgen verbonden. In de directe omgeving (buffer: 500 m) zijn drie waarden voor vastgesteld bouwkundig erfgoed geregistreerd: een kapel, enkele arbeiderswoningen net ten noorden van het projectgebied en twee dorpswoningen. Niet ver ten noordoosten van het plangebied is een GGA gelegen. Hier zijn in ieder geval geen intacte archeologische waarden meer te verwachten, gezien het reeds uitgevoerde archeologische onderzoek op deze locatie (Tabel 1 en Figuur 45).

OE ID	Toponiem	Type
137773	Sint-Adrianuskapel	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
137772	Arbeiderswoningen	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
137771	Twee dorpswoningen	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
126902	Gebied 6082	GGA

Tabel 1: Tabel met GGA-zones, beschermd en vastgesteld bouwkundig erfgoed in de directe omgeving van het plangebied (buffer: 500 m) (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed)

¹⁸ Geoportaal Onroerend Erfgoed

Figuur 45: Plangebied, GGA, beschermde monumenten en vastgesteld bouwkundig erfgoed op recente orthofotobeelden uit 2025 (bron: geopunt.be)

2.3.1. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

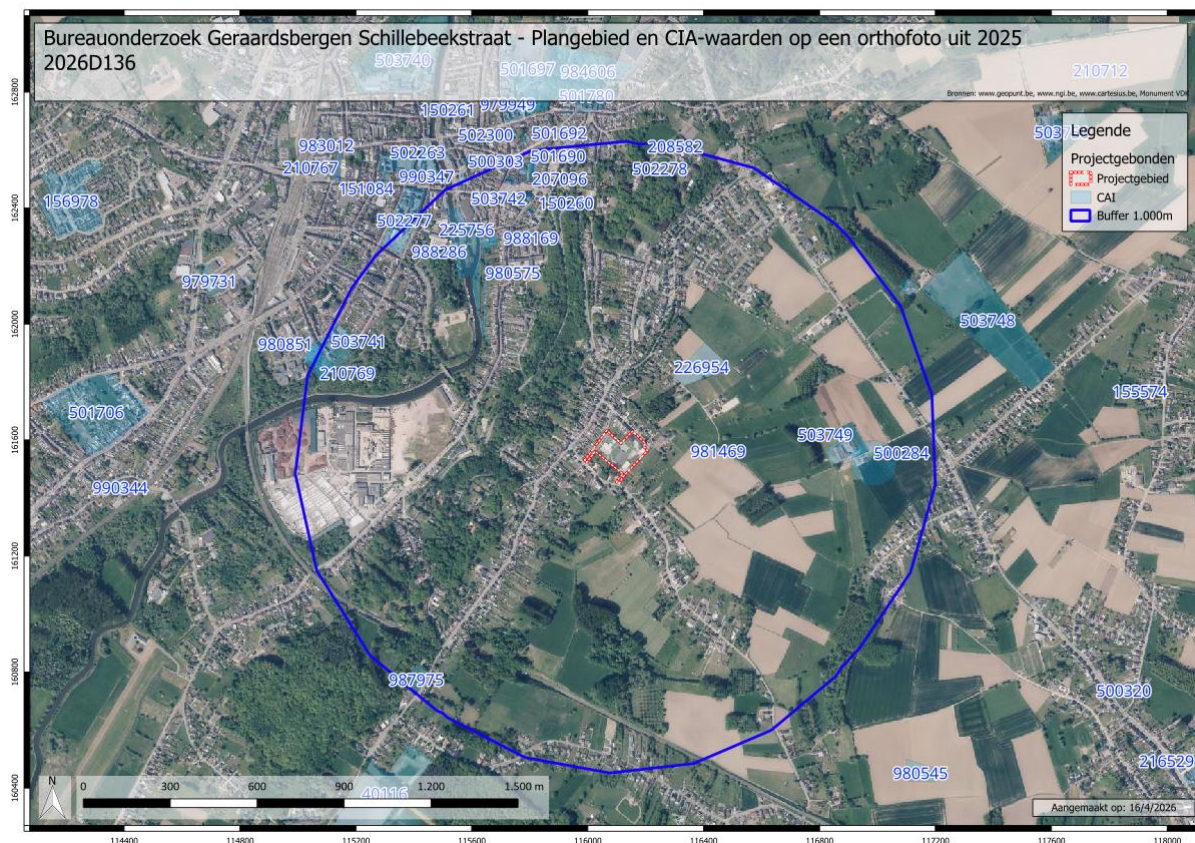
In de directe omgeving van het plangebied (buffer: 1.000 m) zijn reeds verschillende waarden geregistreerd in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), door middel van historisch en archeologisch onderzoek. Hieronder volgt een overzicht van de CAI in de omgeving van het projectgebied die van belang zijn voor deze archeologienota (Tabel 2 en Figuur 46).

CAI ID	Toponiem	Onderzoek	Periode	Beschrijving
150260	Vesten	Opgraving	Nieuwste tijd	Uitbraakspoor en puinlaag van ontmanteling stadsomwalling in 19 ^e eeuw
40124	Vredestraat 12/14	Evaluerend terrein-onderzoek	Late middeleeuwen	Funderingsresten (metselwerk baksteen en natuursteen), archeologische sporen. 14 ^e -15 ^e eeuw: klein aantal scherven grijs aardewerk
			Nieuwe tijd	17 ^e -18 ^e eeuw: beerkelder
207096	Markt	Vooronderzoek met ingreep in de bodem	Late middeleeuwen	Greppelsegmenten, kuilen en bakstenen structuur. Laag baksteenpuin mogelijk van 15 ^e eeuwse stadsverwoesting
			Nieuwe tijd	Kuilen (zandwinning?)
208582	Driepikkel	Opgraving	Romeinse tijd	Aardewerk (intrusief in laatmiddeleeuwse ophogingslaag)
			Late middeleeuwen	Ophogingspakket met voornamelijk bouwafval, kuilen met afval: materiaal uit 13 ^e -14 ^e eeuw
			Nieuwe tijd	Brede gracht
210769	Gasthuisstraat	Vooronderzoek met ingreep in de bodem	IJzertijd	Greppelfragment met wandscherf handgevormd aardewerk
			Volle middeleeuwen	Ophogingslagen, kuilen, paalkuil en greppels
			Late middeleeuwen	Kleine veldoven (pottenbakkersoven?) in volmiddeleeuwse ophogingslagen. Gracht (oudere fase stadsgracht?) met scherven aardewerk uit 14 ^e -15 ^e eeuw
			Nieuwe tijd	(Baksteen-) oven uit postmiddeleeuwse periode (o.b.v. puin- en mortelfragmenten). Vestinggracht met dempingslagen uit 19 ^e eeuw. Wallichaam met funderingsresten, zandsteen- en baksteenfragmenten
987975	Hoge Buizemont	Proefsleuven-onderzoek	Niet gedateerd	15 kuilen (5 mogelijke paalkuilen), geen structuur en geen vondsten
988169	Dierkoststraat 27	Proefsleuven-onderzoek	Nieuwe tijd	Grachten, nivelleringslagen
			Niet gedateerd	10 kuilen zonder dateerbaar materiaal
988286	Geraardsbergen Stuw-complex	Proefputten-onderzoek	Middeleeuwen	Funderingen watermolen
990345	Verdwenen kerk Penitenten-klooster	Kaartstudie	Middeleeuwen	Verdwenen kloosterkerk (cf. Ferrariskaart)
225756	Molenstraat	Metaaldetectie	Nieuwe tijd	18 ^e eeuw: scherven geglazuurd steengoed, Nederlandse oord (koper), gehalveerde oord (koper). 18 ^e -19 ^e eeuw: lakenlood, koperen ringetje
			Eigen tijd	Hedendaagse munten
226954	Vierbunderweg	Proefsleuvenonderzoek	Niet van toepassing	Geen archeologische waarden
500284	Onkerzele Buikmeers	Veldkartering	Romeinse tijd	Scherven aardewerk, dakpannen
500303	Markt 13 (Geraards-	Opgraving	Volle middeleeuwen-nieuwste tijd	12 ^e -19 ^e eeuw: Andennewaar, protosteengoed, rood aardewerk, grijs aardewerk, bijzondere vondsten: geglazuurd hoofdje en teil. Resten

CAI ID	Toponiem	Onderzoek	Periode	Beschrijving
	bergen 486e)			vakwerk. Constructie uit paniseliaanse steen met binnenin leren schoenzolen, 202 botfragmenten: vis, vogel, edelhert, rund
			Late middeleeuwen	14 ^e eeuw: waterleidingsbuizen in gereduceerd gebakken aardewerk. Eind 12 ^e eeuw-1 ^e kwart 14 ^e eeuw: constructie muren in paniseliaanse zandsteen (lokaal ontgonnen?), met binnenin bussels takken (beheersen waterhuishouding?), gootje in houten planken, sokkel voor houten/stenen zuil en toegangstrap
500431	Geraards- bergen Dekenij	Toevalsvondst	Nieuwe tijd	1732: herenhuis, beschermd in 1975
501690	Ingelkant - Het Volkshuis	Opgraving	Late middeleeuwen	Aardewerk. 1381: wasplaats bedekt met puin stadsvernieling 1452. Grondvlak met constructie uit veld- en baksteen onder vullaag met scherven en kleihoop (aarden wal?). Vloer in cement, kalklaag, puin verbrande leemwanden met keramiek (rood, grijs, Raeren, Siegburg), woonniveau met constructiesporen, importaardewerk (Langerwehe, Andenne), 2 dubbele mijten Lodewijk van Nevers (1322-1362), sterling Robrecht van Béthune (1305-1322), waterleiding in houten bakgoot (vermeld in stadsrekeningen 14 ^e -15 ^e eeuw, onderaardse gang, metselwerk van walletoren, nis
502239	Dierkost- toren	Erfgoedonderzoek	Late middeleeuwen	14 ^e eeuw: toren van middeleeuwse stadsomwalling op ingegraven sokkel uit onregelmatige ijzerzandstenen, verwoest in 1485 door Jan de Ligne heropgebouwd en in 1686 hersteld, beschermd sinds 1968 als monument. Naast toren: portiershuisje uit 13 ^e eeuw (?)
502265	Stadhuis	Erfgoedonderzoek	Late middeleeuwen	Stadhuis met enkel delen onderbouw uit gotische periode (eind 13 ^e -begin 14 ^e eeuw), mogelijk op plaats vroegere burcht. 1381: brand. 15 ^e eeuw: gedeeltelijk verwoest en herseld. 1580-1585: verwoesting door godsdienstoorlogen. 1598: hersteld. 1752-1753: aanpassing in Louis XV-stijl. 1891-1896: neogotische aankleding.
502277	Onze-Lieve- Vrouw- hospitaal	Erfgoedonderzoek	Volle middeleeuwen	Kerk. Hospitaal uit 1200 gesticht door Boudewijn IX. 1446: afwerking kerk en kloosterpand. 1448: gedeeltelijke verwoesting door belegering stad door Gentenaars. 2e helft 15e eeuw: herstelling. 1644-1647: schade door godsdiensttroebelen. 1661: afwerking kloostervleugel. 1761-1763: oprichting nieuwe kapel. 1796: kerk gesloten en hospitaal overgedragen aan leken. 1838: overname door zwarte zusters van Aalst
502278	Onze-Lieve- Vrouw-van- Oudeberg- kapel	Erfgoedonderzoek	Middeleeuwen	1294: eerste vermelding. 1 ^e helft 17 ^e eeuw: nieuwe kapel. 1724-1733 vervangen onder abt Roelandt. Franse periode: privaat. 1839: geschonken aan paters jozefieten. Huidig gebouw uit 1906
502286	Vleeshuis	Opgraving	Vroege middeleeuwen	Natuursteenlaag (burcht/verdedigingsmuur?)
			Niet gedateerd	Bakstenen gewelven, verbindingskoker naar stadhuisstorenbasis (verluchtingskoker onderaardse gang?)
502295	Pijntoren	Historisch onderzoek	Late middeleeuwen	Deels bewaarde toren van oudste stadsomwalling Geraardsbergen (13 ^e -14 ^e eeuw)
503741	Priorij Hunnegem	Erfgoedonderzoek	Vroege middeleeuwen	Merovingische kerk (8 ^e eeuw), oorspronkelijk gewijd aan Sint-Amandus. Huidige kerk uit 11 ^e eeuw (Romaanse zaalkerk).
			Volle middeleeuwen	12 ^e -13 ^e eeuw: uitgebreid tot kruiskerk. 1381: verwoest.
			Nieuwe tijd	Eind 16 ^e eeuw: teistering. 1624: priorij Benedictinessen (klooster met integratie bestaand kerkje) + sloop toren en trasept, nieuw portaal. 18 ^e -19 ^e eeuw: verdere aanpassingen
503742	Sint- Bartholo- meuskerk	Opgraving	Volle middeleeuwen	12 ^e eeuw: oorspronkelijk vroeggotische kapel
			Late middeleeuwen	1476: bouw bestaande parochiekerk, vervolledigd in 1617
			Nieuwste tijd	19 ^e eeuw: ophogingspakketten met baksteen, mortel en botmateriaal (niet <i>in situ</i>), vloerniveau neogotische kerk opgehoogd in 1880-1896.
503749	Hof ter Buikmeers	Erfgoedonderzoek	Late middeleeuwen	15 ^e eeuw (zeker vanaf 1466): in hout opgetrokken hoeve
			Nieuwe tijd	1640: hoeve eigendom van abdij Geraardsbergen. 1690: verwoest. 1700: brand

CAI ID	Toponiem	Onderzoek	Periode	Beschrijving
980575	Geraardsbergen Buizemonts traat- Molenstraat	Opgraving	Nieuwe tijd	17 ^e eeuw: dempingspakketten stadsgracht met aardewerk
			Nieuwste tijd	19 ^e -20 ^e eeuw: aanleg rioleringen. Ophogingspakketten en delen van sporen
980851	Geraardsbergen Hunnegem	Opgraving	Volle-late middeleeuwen	Sporen van nederzetting Hunnegem
			Late middeleeuwen- nieuwe tijd	14 ^e -18 ^e eeuw: restanten stadsversterkingen, postmiddeleeuwse ophogingen
			Nieuwste tijd	Ophogingen eind 19 ^e eeuw
980854	Geraardsbergen Hunnegem speelplaats	Opgraving	Nieuwe- nieuwe tijd	16 ^e -19 ^e eeuw: 2 graven, muurfragment. 18 ^e -20 ^e eeuw: aardewerk. 19 ^e -20 ^e eeuw: vergraving oude grafveld rond kerk: ophogingspakketten met los bot. 20 ^e eeuw: twee muurfragmenten
981469	Vierbunderweg	Toevalsvondst	Nieuwste tijd	Eind 18 ^e -19 ^e eeuw: loop Frans militair pistool

Tabel 2: Tabel met CAI-waarden in de directe omgeving van het projectgebied (buffer: 1.000 m)

Figuur 46: Plangebied en CAI-zones op recente orthofotobeelden uit 2025 (bron: geopunt.be)

Uit deze gegevens kunnen we besluiten dat de directe omgeving van het plangebied al zeker bewoond was vanaf de Romeinse tijd tot het heden. De waarden uit de Romeinse tijd zijn echter slechts losse fragmenten aardewerk, in de secundaire context van middeleeuwse ophogingspakketten. Door middel van historisch en archeologisch onderzoek zijn ook waarden uit de periodes van de vroege, volle en late middeleeuwen, de nieuwe en de nieuwste tijd geregistreerd. De meeste CAI-waarden in de directe omgeving van het projectgebied zijn echter duidelijk geclusterd in het stadscentrum van Geraardsbergen. In het historische centrum zijn dan ook meer archeologische waarden te verwachten dan verder buiten de stad. Daarenboven vinden hier ook meer bodemingrepen plaats, waar archeologisch (voor-) onderzoek aan voorafgaat. Er is dus zeker nog archeologisch kennispotentieel voor de zone dicht bij het plangebied, buiten het historische centrum.

2.3.2. (Archeologie-) nota's en eindverslagen

In de nabije omgeving van het projectgebied werden eerder al enkele zones onderzocht in archeologienota's en eindverslagen. Hieronder volgt een korte samenvatting hiervan (Figuur 47 en Tabel 3).

Figuur 47: Plangebied en zones die reeds in (archeologie-) nota's en eindverslagen onderzocht zijn (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed) op recente orthofotobeelden uit 2025 (bron: geopunt.be)

(A)N/EV ID	Toponiem	Type	Geen maatregelen	Uitgesteld vooronderzoek	Opraving
1697	Geraardsbergen Kloefstraat	AN	X		
2228	Geraardsbergen Buizemontstraat, De Molenstraat en Sasweg zonder nummer	AN		X	X
991	Geraardsbergen Buizemontstraat-Molenstraat	EV			
4383	Geraardsbergen Kloefstraat II	AN		X	
6964	Geraardsbergen Pachtersstraat	AN		X	
13998	Geraardsbergen Pachtersstraat	N	X		
12221	Geraardsbergen Gaverstraat	AN	X		
29778	Geraardsbergen Schillebeekstraat	AN		X	

Tabel 3: Tabel met (archeologie-) nota's en eindverslagen in de omgeving van het projectgebied (buffer: 500 m) (bron: Geoportaal Onroerend Erfgoed).

AN ID 1697 Geraardsbergen Kloefstraat

Naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel stelde Ruben Willaert nv een archeologienota op.¹⁹ Op basis van archeologische waarden in de omgeving werd voornamelijk een archeologische verwachting vastgesteld voor waarden uit de periodes van de volle en late middeleeuwen. Gezien de hoge graad van bestaande versterking in het projectgebied, werd geen verder onderzoek geadviseerd.

AN ID 2228 + EV ID 991 Geraardsbergen Buizemontstraat, De Molenstraat en Sasweg zonder nummer

In het kader van de geplande aanleg van een DWA-leiding stelde ABO nv een archeologienota op.²⁰ Gezien de ligging van het plangebied in de archeologische zone van het historische stadscentrum van Geraardsbergen, werd voornamelijk een archeologische verwachting vastgesteld voor waarden uit de periodes van de middeleeuwen, de nieuwe en de nieuwste tijd. In het noordelijke deel van het projectgebied werd een archeologische opgraving (werfbegeleiding) geadviseerd.

In het opvolgende eindverslag van BAAC Vlaanderen bvba worden de resultaten hiervan besproken.²¹ In het noorden van het projectgebied werden dempingspakketten van de voormalige stadsgracht geregistreerd in de profielen, alsook lagen die gelinkt kunnen worden aan recentere vergravingen en de aanleg van riolering. In het zuiden werden voornamelijk ophogingspakketten geregistreerd op de natuurlijke, beige tot gele, zeer natte, licht zandige leembodem, zonder profielontwikkeling vanaf ca. 1,50 m diepte (Figuur 48). Nadat de gracht zijn functie verloor, werd deze vermoedelijk in de periode van de 17^e-18^e eeuw gedempt. Het eerste archeologische vlak bevond zich hier op ca. 0,50 m onder het maaiveld (+17,60 tot +19,60 mTAW). In het totaal werden vier grachtvullingen, drie (sub-) recente lagen, een uitbraakspoor, drie rioleringsleidingen en vier niet gedetermineerde sporen geregistreerd. Door keramisch materiaal (rood aardewerk, witbakkend aardewerk, steengoed, faience, industrieel witbakkend aardewerk) in de ophogingspakketten konden deze gedateerd worden in de periode van de 17^e-19^e eeuw. Op basis van een oor van een kan in rood aardewerk en een rand van een kom in grijs aardewerk kon een puinkuil gedateerd worden in de periode van de 13^e-14^e eeuw.

¹⁹ De Gryse et al. 2016

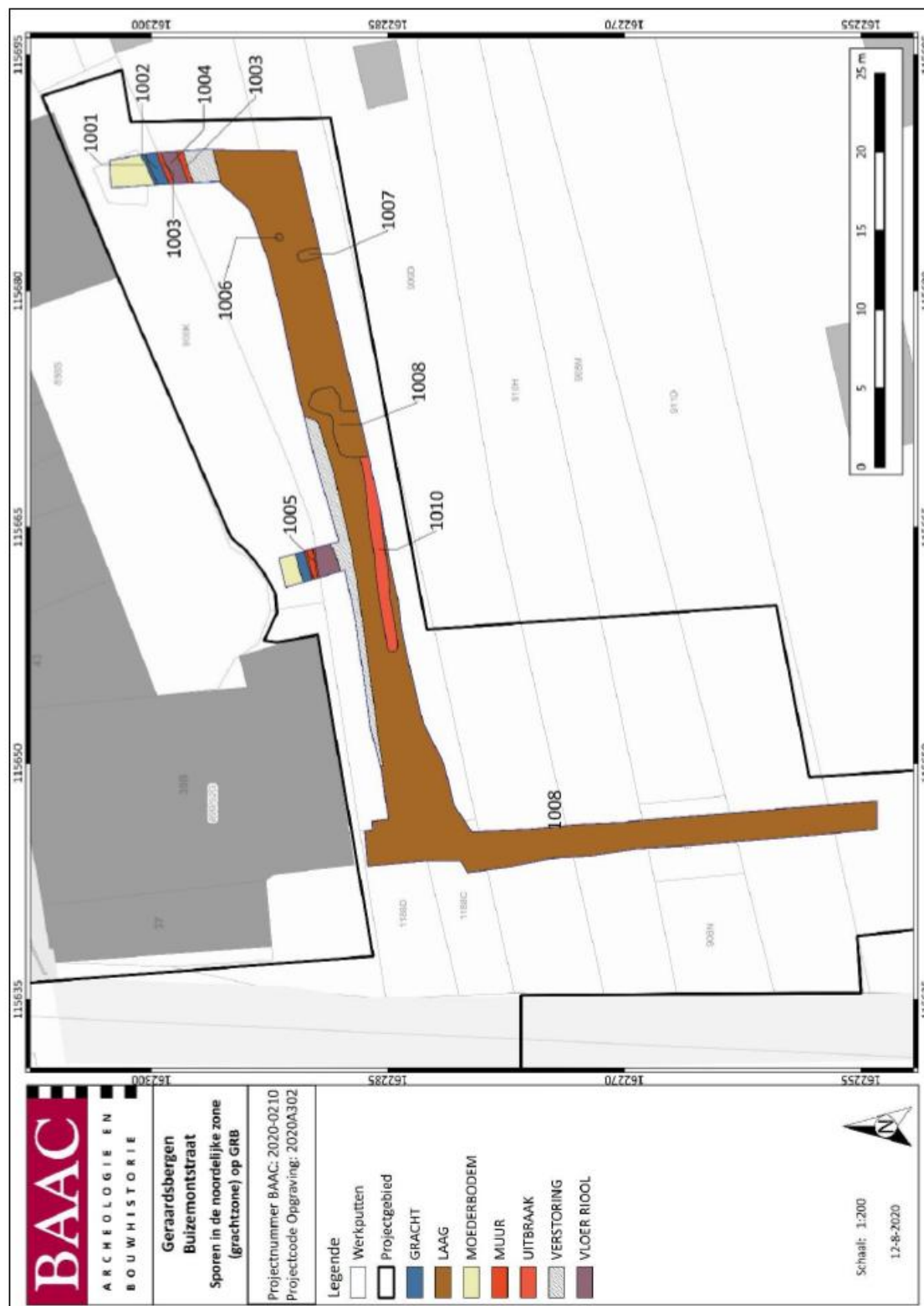
²⁰ Marchal 2017

²¹ Janssens, Van Speybroek 2020

Figuur 48: Profiel 2.1 van de opgraving van de site Geraardsbergen Buizemontstraat, De Molenstraat en Sasweg²²

²² Janssens, Van Speybroek 2020

Figuur 49: Allesporenplan van de opgraving van het noordelijke deel van het plangebied van de site Geraardsbergen Buizemontstraat, De Molenstraat en Sasweg²³

²³ Janssens, Van Speybroek 2020

AN ID 4383 + AN ID 6964 + N ID 13998 Geraardsbergen Kloefstraat II/ Pachtersstraat

Naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel maakte Ruben Willaert nv een archeologienota op.²⁴ Op basis van waarden uit de omgeving werd voornamelijk een archeologische verwachting vastgesteld voor waarden uit de periodes van de Romeinse tijd, de volle en late middeleeuwen, al is er een algemene verwachting voor sporensites uit alle periodes vanaf het neolithicum. Daarom werd verder vooronderzoek geadviseerd, in de vorm van proefsleuvenonderzoek. In een andere archeologienota in het kader van gewijzigde plannen stelde Ruben Willaert nv hetzelfde vast.²⁵

In een opvolgende nota door ABO bv worden de resultaten van dit prospectieonderzoek besproken.²⁶ De ploeglaag (Ap1-horizont) was hier donkerbruin van kleur, homogeen en ca. 0,35 m dik, met een zeer scherpe aflijning met de natuurlijke moederbodem (C-horizont) (Figuur 50). Er was dus een afgetopte bodem, wat duidde op het verleggen van de A-horizont voor verbeterd bodembeheer in het kader van agrarische activiteiten. Er werd geen colluvium vastgesteld, gezien de relatief hoge ligging op de helling. Tijdens het onderzoek werden enkel natuurlijke sporen geregistreerd (Figuur 51). Aangezien het kennispotentieel bereikt was, werd geen verder vooronderzoek geadviseerd.

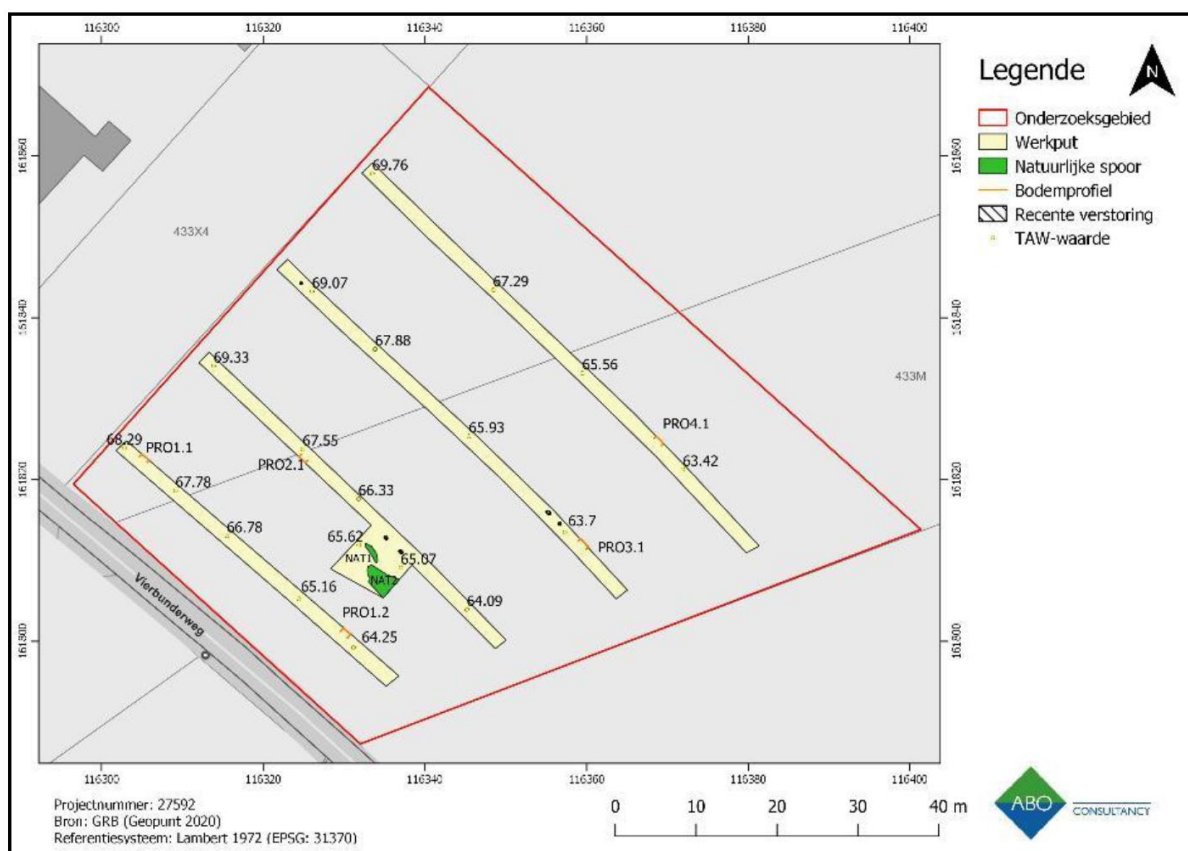
Figuur 50: Profiel 1.2 van het proefsleuvenonderzoek van de site Geraardsbergen Kloefstraat II/
Pachtersstraat²⁷

²⁴ De Gryse et al. 2017

²⁵ De Gryse et al. 2018

²⁶ Pype, Coenaerts, Jansen 2020

²⁷ Pype, Coenaerts, Jansen 2020

Figuur 51: Allesporenplan van het proefsleuvenonderzoek van de site Geraardsbergen Kloefstraat II/ Pachtersstraat²⁸

AN ID 12221 Geraardsbergen Gaversstraat

In het kader van de geplande ontwikkeling van een KMO-zone stelde Ghent Archaeological Team bvba (GATE) een archeologienota op.²⁹ In de omgeving van het projectgebied waren archeologische waarden uit de periodes van de steentijden, de ijzertijd/Romeinse periode, de volle en de late middeleeuwen geregistreerd. Uit controleboringen is gebleken dat het terrein reeds zwaar verstoord was door nivellering en een ca. 0,30 m dik puinpakket. Gezien de hoge verstoringsgraad van de bodem bleek de trefkans voor intacte archeologische waarden te laag om verder vooronderzoek te motiveren.

²⁸ Pype, Coenaerts, Jansen 2020

²⁹ Aluwé, Vergauwe, Lalloo 2019

AN ID 29778 Geraardsbergen Schillebeekstraat

Naar aanleiding van de bouw van een ééngesinswoning, een atelier met bedrijfswoning en drie kleinschalige vakantiewoningen maakte All-Archeo bv een archeologienota op.³⁰ In de omgeving waren reeds archeologische waarden uit de steentijden, de Romeinse tijd, de volle en late middeleeuwen, de nieuwe en de nieuwste tijd geregistreerd.

Daarom werd verder vooronderzoek geadviseerd, in de eerste plaats in de vorm van landschappelijk booronderzoek, om de bodemopbouw en de bewaringsomstandigheden voor eventuele archeologische waarden te registreren.³¹ Indien hieruit blijkt dat er potentieel is voor intacte artefactensites uit de steentijden, zou dit opgevolgd dienen te worden door archeologisch booronderzoek. Het landschappelijke booronderzoek en het eventuele archeologische booronderzoek zouden in het geval van potentieel voor intacte sporensites vanaf het neolithicum opgevolgd worden door proefsleuvenonderzoek.

Tot op heden zijn nog geen resultaten van het geadviseerde prospectieonderzoek *in situ* gepubliceerd.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan vastgesteld worden dat de directe omgeving van het plangebied reeds in gebruik was vanaf de late middeleeuwen. Concreet zijn er in de omgeving door middel van proefsleuvenonderzoek en opgravingsonderzoek een laat-middeleeuwse kuil, ophogingspakketten gelinkt aan de demping van de vestingsgracht van Geraardsbergen en natuurlijke sporen geregistreerd.

Ca. 325 m ten noordoosten van het projectgebied werden door middel van proefsleuvenonderzoek een donkerbruine, homogene en ca. 0,35 m dikke ploeglaag (Ap1-horizont) geregistreerd, met een zeer scherpe aflijning met de natuurlijke moederbodem (C-horizont). Er was dus een afgetopte bodem, wat duidde op het verleggen van de A-horizont voor verbeterd bodembeheer in het kader van agrarische activiteiten. Er werd geen colluvium vastgesteld, gezien de relatief hoge ligging op de helling. Tijdens het onderzoek werden enkel natuurlijke sporen geregistreerd.

Ca. 600 m ten noordwesten van het projectgebied werd bij een opgraving het eerste archeologische vlak geregistreerd op ca. 0,50 m diepte (+17,60 tot +19,60 mTAW). In het totaal werden vier grachtvullingen, drie (sub-) recente lagen, een uitbraakspoor, drie rioleringsleidingen en vier niet gedetermineerde sporen geregistreerd. Door keramisch

³⁰ Reyns 2024a

³¹ Reyns 2024b

materiaal (rood aardewerk, witbakkend aardewerk, steengoed, faience, industrieel witbakkend aardewerk) in de ophogingspakketten konden deze gedateerd worden in de periode van de 17^e-19^e eeuw. Op basis van een oor van een kan in rood aardewerk en een rand van een kom in grijs aardewerk kon een puinkuil gedateerd worden in de periode van de 13^e-14^e eeuw.

2.4. Synthese

2.4.1. Verwachtingspatroon

Op basis van het voorgaande assessment kan volgend verwachtingspatroon naar voor geschoven worden:

- De vermoedelijke aanwezigheid van een vrij dikke historische ploeglaag (cf. onderzoek in de omgeving) heeft sinds de late middeleeuwen voor een afdekking van oude loopniveaus en bodems gezorgd, wat betekent dat mogelijke archeologische sites uit de voorgaande periodes (steentijden, metaaltijden, Romeinse tijd, vroege en volle middeleeuwen) goed bewaard zijn gebleven. Ploegactiviteiten en de ontwikkeling van de bestaande bebouwing en verharding op het perceel van het plangebied rond de zone die nu ontwikkeld zal worden hebben echter mogelijk reeds enige bodemverstoring in de zone met geplande ingrepen met zich meegebracht. De mate hiervan is niet met zekerheid te bepalen op basis van dit bureauonderzoek.
- Voor de periodes ouder dan de middeleeuwen is er voor het projectgebied geen enkele indicatie betreffende aan- of afwezigheid van bewoning. In verslagen van onderzoeken in de omgeving van het projectgebied wordt gewezen op vondsten van lithische artefacten uit het paleolithicum, het mesolithicum en het neolithicum in de omgeving. Het is dus mogelijk dat gezien de ligging van het projectgebied op de rand van een getuigenheuvel langs de Dender, dicht bij de Borekensbeek er zich ter hoogte van het projectgebied artefactensites uit de steentijden bevinden.
- In de omgeving van het plangebied is één locatie bekend waar waarden uit de metaaltijden zijn geregistreerd. Het gaat hier om een greppelsegment met een wandscherf handgevormd aardewerk. Al is dit de enige locatie waar in de directe omgeving waarden uit de metaaltijden aan het licht kwamen, is de kans dus niet onbestaande dat er zich vondsten/sporen uit de ijzertijd bevinden ter hoogte van het projectgebied.
- In de omgeving van het projectgebied zijn ter hoogte van het historische stadscentrum enkele losse Romeinse scherven aardewerk teruggevonden in een middeleeuws ophogingspakket (secundaire context). Al is dit de enige locatie waar in de directe omgeving Romeinse waarden aan het licht kwamen, is de kans dus niet onbestaande dat er zich Romeinse vondsten/sporen bevinden ter hoogte van het projectgebied.
- Voor de middeleeuwen maakt het bureauonderzoek wel duidelijk dat Geraardsbergen gesticht was tussen 1067 en 1070. Ook zijn in de omgeving van het projectgebied waarden geregistreerd uit de periodes van de volle en late middeleeuwen, al zijn deze

voornamelijk geclusterd ter hoogte van het historische stadscentrum van Geraardsbergen. Het is toch niet onwaarschijnlijk dat er middeleeuwse sporen en vondsten kunnen worden aangetroffen binnen het plangebied.

- Voor de periode na de late middeleeuwen beschikt men over enig kaartmateriaal dat er op wijst dat dit het plangebied gedurende de periode van de nieuwe en nieuwste tijd onbebouwd was. Lange tijd was hier akkerland. De kans om bewoningssporen aan te treffen uit de nieuwe tijd of later is bijgevolg miniem. Wel zijn hier *off-site* fenomenen gelinkt aan het historische landgebruik te verwachten (greppels, grachten, ploegsporen etc.).
- Het is pas vanaf 1971 (cf. orthofoto's) dat de eerste bebouwing in het plangebied te zien is: het meest noordwestelijk gelegen gebouw op de site. Sindsdien is de bebouwing en verharding in het plangebied geleidelijk aan toegenomen. Welke de weerslag is van deze bebouwing op het bodemarchief, is niet duidelijk op basis van de gegevens uit het bureauonderzoek. De zone waar ingrepen gepland zijn, bleef in ieder geval onverhard en onbebouwd.

Besluitend kan gesteld dat er voor de periodes vroeger dan ca. 1745 (kaart van Villaret) geen gegevens beschikbaar zijn uit het bureauonderzoek om de aan- of afwezigheid van een site binnen het projectgebied te kunnen bevestigen. De vermoedelijke aanwezigheid van een dikke historische ploeglaag, de geografische ligging van het projectgebied op droge leemgronden hogerop de flank van de getuigenheuvel langs de Dender, in de buurt van een beek (de Borekensbeek) en de indeling van het landschap als akkerland op de historische kaarten maken echter dat de aanwezigheid van een archeologische site niet onwaarschijnlijk is. De enige manier om concrete informatie in te winnen over de al dan niet aanwezigheid van een archeologische site (-s) uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse tijd, de middeleeuwen, nieuwe tijd en de nieuwste tijd, is veldonderzoek. Voor het plangebied is vooral er een middelhoge verwachting voor waarden uit de periodes vanaf de steentijden tot en met de late middeleeuwen en een lagere verwachting voor waarden uit de periodes van de nieuwe en nieuwste tijd (enkel *off-site* fenomenen, cf. landgebruik historische kaarten).

2.4.2. Afweging verder vooronderzoek

In eerste instantie wordt nagegaan of een verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem noodzakelijk is, omdat de opsporing van archeologische sites bij voorkeur gebeurt via een zo miniem mogelijke verstoring van de bodem. Indien het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem de afwezigheid van een archeologische site niet kan staven, wordt overgegaan naar een vooronderzoek met ingreep in de bodem. In geval de aanwezigheid van een archeologische site wordt bevestigd, dient men te proberen die *in situ* te bewaren. Indien dit niet mogelijk is, dient men over te gaan tot een opgraving.

Het uitgevoerde bureauonderzoek kan geen uitsluitel bieden omtrent de eigenlijke bodemopbouw: aangezien de bodem deels gekarteerd is als bebouwde zone en er rondom de zone met geplande ingrepen reeds gebouwen zijn geplaatst en verharding is aangelegd, bestaat er geen duidelijkheid over de aanwezigheid van een intacte bodemopbouw. Dit zijn belangrijke factoren om in te schatten of er goede bewaring kan zijn van bijvoorbeeld steentijdsites, wat de eventuele graad van verstoring is en of er al dan niet een archeologische site aanwezig is binnen het projectgebied. Om deze vragen te kunnen beantwoorden, dient in eerste instantie gebruik gemaakt te worden van bijkomend vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, eventueel gevolgd door vooronderzoek (-en) met ingreep in de bodem.

De geplande bebouwing zal een verstoring met zich meebrengen tot 0,76 m onder het maaiveld (inclusief 0,30 m buffer, met uitzondering van de kelder, waar totale bodemverstoring wordt verwacht. Voor de verharding wordt een uitgraving tot 0,80 m diepte verwacht (inclusief 0,20 m buffer). De aanleg van de wadi zal een verstoring tot maximaal 1,45 m diepte met zich meebrengen (inclusief 0,20 m buffer). Voor de groenaanleg rond het nieuwe gebouw wordt een verstoring tot al zeker 0,40 m onder het maaiveld verwacht (inclusief 0,20 m buffer). In welke mate deze ingrepen een impact heeft op eventueel bewaard archeologisch erfgoed is op basis van het bureauonderzoek niet uit te maken. Het bureauonderzoek kan namelijk de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet staven. Hiervoor dient verder vooronderzoek op het terrein te gebeuren, maar uit financiële overwegingen voor de opdrachtgever, worden deze in een uitgesteld traject uitgevoerd, na het verkrijgen van de omgevingsvergunning.

2.4.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Onder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem wordt verstaan: landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering. Hieronder worden deze drie technieken besproken en geëvalueerd naar hun relevantie in het kader van dit onderzoek.

2.4.3.1. Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. In dit geval lijkt het opportuun om op dit terrein verspreid een aantal landschappelijke boringen te plaatsen. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden:

- Hoe is de bodemopbouw? Komt deze overeen met de gekarteerde bodemtypes op de bodemkaart/ geregistreerde bodemtypes in de omgeving.
- Is er een intacte bodemopbouw aanwezig? Hiermee wordt een bodem bedoeld die niet danig verstoord of sterk is afgetopt door recente activiteiten dat alle archeologisch relevante niveaus verdwenen zijn.
- Wat is de dikte van de bouwvoor/ploeglaag?
- Is er onder de bouwvoor een afgedekte bodem aanwezig? Is er een intacte (A)BC-horizontenopbouw aanwezig? Dit kan van belang zijn voor inschatten of er enig potentieel is op de aanwezigheid van een steentijdsite binnen het projectgebied.
- Is er een archeologisch niveau aanwezig en zo ja: op welke diepte bevindt zich dit?
- Heeft de aanleg van verharding en bebouwing rond de zone met geplande ingrepen voor verstoring gezorgd?

Er wordt geadviseerd om dit booronderzoek uit te voeren om bovenstaande vraagstellingen (bodemopbouw, verstoringsgraad, aan- of afwezigheid podzolbodem) te kunnen beantwoorden. Uit financiële overwegingen voor de opdrachtgever, wordt het vooronderzoek *in situ* uitgevoerd in een uitgesteld traject, na het verkrijgen van de omgevingsvergunning.

2.4.3.2. Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar etc.

Dit type onderzoek wordt voor deze site echter niet weerhouden. Hoewel mogelijk en niet schadelijk, is dit onderzoek niet noodzakelijk en niet optimaal bruikbaar om de huidige vraagstellingen te kunnen beantwoorden. Het is bijvoorbeeld met dit onderzoek niet mogelijk om de eventuele aanwezigheid van een intacte bodemopbouw binnen het projectgebied te detecteren.

2.4.3.3. Veldkartering

Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door middel van een visuele inspectie van het terrein. Aangezien hier wellicht sprake is van een dikke ploeglaag (Ap) A-horizont, zullen zich hierin enkel losse artefacten bevinden die enigszins verplaatst zijn door historische ploegactiviteiten. Bijgevolg is deze techniek wel mogelijk maar niet nuttig en noodzakelijk. Tevens is het terrein deels bebouwd/verhard en niet geschikt voor dit type onderzoek.

2.4.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.4.4.1. Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Deze methode is vooral nuttig om steentijdsites te detecteren aangezien dergelijke sites quasi steeds enkel bestaan uit een losse vondstenspreiding van voornamelijk lithisch materiaal. Grondsporen, zeker voor de vroege prehistorie, komen zelden of nooit voor waardoor een proefsleuvenonderzoek hier geen betrouwbare optie is.

Dit verkennend archeologisch booronderzoek dient enkel uitgevoerd indien de landschappelijke boringen aantonen dat er bodemkundig gezien potentieel is op de aanwezigheid van steentijd. Dit potentieel kan gezien worden in een intacte ABC-bodemopbouw of een afgedekte bodem.

Indien dit verkennend archeologisch booronderzoek effectief zones kan aantonen die mogelijk wijzen op een steentijdsite, dan dient dit verder onderzocht te worden. Indien het relatief grote zones betreft kan geopteerd worden voor een verdichting van het boorgrid (= waarderend archeologisch booronderzoek). Bij relatief kleine zones is het zinvoller om te werken met proefputten in functie van een steentijd artefactensite van 1 m². Het aantal en grid zijn te bepalen in functie van de resultaten uit het booronderzoek.

Na afloop van deze verschillende prospectiefasen wordt op basis van de resultaten advies gegeven over eventueel verder onderzoek van de steentijdlocaties.

2.4.4.2. Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.³² Daarnaast is er ook direct een duidelijk zicht op de bodemopbouw en kan, indien nodig, alsnog bijkomend steentijdonderzoek uitgevoerd worden.

Er wordt geadviseerd om die zones binnen het projectgebied, waar de landschappelijke boringen aantonen dat het bodemprofiel volledig is bewaard én die bedreigd worden door de geplande werken, verder te onderzoeken aan de hand van proefsleuven. Met een intacte bodem wordt een bodemopbouw bedoeld die door recente activiteiten niet in een dergelijke mate werd verstoord of danig sterk werd afgetopt dat alle relevante archeologische lagen verdwenen zijn. De periodes vanaf ca. het neolithicum kenmerken zich namelijk door de aanwezigheid van grondsporen die optimaal worden gedetecteerd met deze prospectiemethode.

Ook deze fase zal uit financiële overwegingen voor de opdrachtgever, worden uitgevoerd in een uitgesteld traject, na het verkrijgen van de omgevingsvergunning.

2.4.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- ***Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?***

Er zijn geen archeologische gegevens gekend over de site zelf. De gekende historische gegevens worden besproken in hoofdstuk 2.2.

- ***Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?***

De enige indicatie dat de bodem mogelijk (deels) verstoord is, is de aanwezigheid van de huidige bebouwing en verharding op het projectgebied. Ter hoogte van de zone met geplande ingrepen is echter geen bebouwing of verharding aanwezig. De mate van bodemverstoring op deze locatie is niet duidelijk en dient voorwerp uit te maken van verder onderzoek.

³² Haneca et al. 2016, p. 55

- ***Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?***

Het terrein staat niet gekarteerd op de potentiële bodemerosiekaart. Percelen in de directe omgeving zijn gekarteerd als matig tot zeer erosiegevoelig, gezien de ligging op de flank van de heuvelrug. Bij onderzoek ca. 325 m ten noordoosten van het plangebied, eveneens op de flank van de getuigenheuvel, werd geen colluvium aangetroffen. Het sonderingsverslag maakt daarnaast duidelijk dat er zich ter hoogte van het plangebied leemhoudende zandbodem tot kleihoudende leembodem bevindt en dat de historische ploeglaag hier wellicht ca. 0,40 m dik is.

- ***Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?***

De geplande bebouwing zal een verstoring met zich meebrengen tot 0,76 m onder het maaiveld (inclusief 0,30 m buffer, met uitzondering van de kelder, waar totale bodemverstoring wordt verwacht. Voor de verharding wordt een uitgraving tot 0,80 m diepte verwacht (inclusief 0,20 m buffer). De aanleg van de wadi zal een verstoring tot maximaal 1,45 m diepte met zich meebrengen (inclusief 0,20 m buffer). Voor de groenaanleg rond het nieuwe gebouw wordt een verstoring tot 0,40 m onder het maaiveld verwacht (inclusief 0,20 m buffer). Afhankelijk van de diepte waarop het archeologisch niveau zich hier bevindt, bestaat de kans dat hier een bewaring *in situ* kan worden gerealiseerd, met uitzondering van de zone waar de kelder wordt geplaatst. De uitgraving voor de kelder zal in ieder geval een totale verstoring van het bodembestand met zich meebrengen. Verder onderzoek moet uitmaken in welke mate de geplande uitgravingen het archeologisch potentieel effectief bedreigen.

- ***Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja: wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?***

Op basis van enkel het bureauonderzoek kunnen deze vragen niet beantwoord worden.

- ***Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?***

Het is duidelijk dat de vooropgestelde onderzoeksvragen enkel en alleen op basis van het bureauonderzoek niet kunnen worden beantwoord. De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan namelijk niet afdoende worden gestaafd waardoor ook geen gemotiveerde uitspraak mogelijk is omtrent de verder te nemen maatregelen. Bijgevolg

is het noodzakelijk bijkomende onderzoeksfases voor te stellen. Zoals hierboven geëvalueerd wordt voorgesteld om, na het verkrijgen van de omgevingsvergunning, over te gaan tot een landschappelijk booronderzoek dat een licht moet werpen op de gaafheid van de bodem, de bodemopbouw en de eventuele aanwezigheid van een intacte ABC-horizontenopbouw. Dit laatste is van belang voor de eventuele aanwezigheid van steentijdsites.

Indien de resultaten van dit landschappelijk booronderzoek de intactheid van de bodem bevestigen, dient de mogelijke aanwezigheid van steentijdsites te worden gecontroleerd aan de hand van een verkennend archeologisch booronderzoek dat, indien positief, wordt aangevuld met een waarderend archeologisch booronderzoek of proefputten in functie van artefacten steentijdsites.

Na deze onderzoeken, die zich toespitsen op de bewaring van de bodem en het al dan niet aanwezig zijn van een steentijdsite, dient het projectgebied nog onderzocht te worden via proefsleuven indien de landschappelijke boringen de aanwezigheid aantonen van een archeologisch niveau binnen de perimeter van de geplande uitgravingen (0,40 m diep tot totale verstoring).

De modaliteiten van de voorgestelde onderzoeksmethoden worden besproken in het programma van maatregelen. De vraagstellingen per onderzoeksmethode worden eveneens behandeld in het programma van maatregelen. Elke onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord. Zolang niet alle onderzoeksvragen succesvol kunnen worden beantwoord, dient men over te gaan op de volgende onderzoeksmethode zoals hierboven besproken.

3. Samenvatting

Het plangebied situeert zich net ten zuidoosten van het stadscentrum van Geraardsbergen, op de oostelijke flank van de noord-zuid georiënteerde getuigenheuvel langs de Dender. Het is gelegen tussen achtererven van woningen langs de Schillebeekstraat in het zuiden, langs de straat Oude Buizemont in het westen en langs de Baljuwstraat in het noorden. Niet ver ten noordoosten van het plangebied, stroomt de Borekensbeek. Het betreft van het westen naar het oosten sterk afhellend gebied dat gelegen is Ter hoogte van droge, niet gleyige zandleemgronden met textuur B-horizont of weinig duidelijke kleur B-horizont (bodemtypes Lba en Pba), alsook ter hoogte van bebouwde bodem (OB). De historische ploeglaag is hier wellicht ca. 0,40 m dik (cf. sonderingsonderzoek op de site, proefsleuvenonderzoek in de omgeving. De bodem van nabijgelegen percelen langer op de heuvelflank is gekarteerd als matig tot zeer erosiegevoelig.

Op het plangebied zelf is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Historische kaarten uit de 18e en 19e eeuw tonen het plangebied als onbebouwd akkerland. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) en de Vandermaelenkaart (1846-1854) zijn twee landwegels te zien doorheen het plangebied, waarvan één langs de noordwestelijke grens van het terrein liep en één vanuit de zuidoostelijke hoek naar het noorden liep. Pas op een luchtfoto uit 1971 is de eerste bebouwing en verharding in het noordwesten van het projectgebied te zien. Sindsdien is de bebouwing en verharding door de jaren heen geleidelijk aan toegenomen. De aanleg hiervan heeft lokaal voor bodemverstoring gezorgd, al bleef de zone met geplande ingrepen blijkbaar steeds onbebouwd.

De geplande bebouwing zal een verstoring met zich meebrengen tot 0,76 m onder het maaiveld (inclusief 0,30 m buffer, met uitzondering van de kelder, waar totale bodemverstoring wordt verwacht. Voor de verharding wordt een uitgraving tot 0,80 m diepte verwacht (inclusief 0,20 m buffer). De aanleg van de wadi zal een verstoring tot 1,45 m diepte met zich meebrengen (inclusief 0,20 m buffer). Voor de groenaanleg rond het nieuwe gebouw wordt een verstoring tot minstens 0,40 m onder het maaiveld verwacht (inclusief 0,20 m buffer). Hierdoor zal mogelijk een aanzienlijk deel van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief vernietigd worden.

De vermoedelijke aanwezigheid van een vrij dikke historische ploeglaag ter hoogte van het plangebied (cf. sonderingsonderzoek, onderzoek in de omgeving) impliceert op dat het gebied reeds vroeg in cultuur gebracht is (gebruik als akkerland). Dit kan voor afdekking van oudere archeologisch relevante niveaus uit de periodes vanaf de steentijden tot en met de volle middeleeuwen hebben gezorgd.

Op basis van historisch en archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het plangebied is voornamelijk een middelhoge archeologische verwachting vast te stellen voor

sporensites uit de periodes vanaf het neolithicum tot en met de late middeleeuwen. Daarnaast is er een matige tot middelhoge kans voor het aantreffen van artefactensites uit de steentijden en een lage verwachting voor waarden uit de periodes van de nieuwe en nieuwste tijd. Uit deze periodes zijn enkel *off-site* fenomenen gerelateerd aan het historische landgebruik als akkerland te verwachten (greppels, grachten, ploegsporen, landwegels).

Al deze elementen samen maken dat het plangebied een zekere archeologische waarde kan hebben en dat de gegevens van een archeologisch onderzoek kunnen leiden tot een kennisvermeerdering over de al dan niet aanwezige menselijke activiteiten op het terrein en de omliggende gebieden in het verleden. Bovendien zal een eventuele archeologische site over het algemeen goed bewaard zijn omdat het vermoedelijk is afgedekt door een dikke ploeglaag. Om het archeologisch potentieel te kunnen inschatten, wordt voorgesteld om een aantal vooronderzoeken zonder en met ingreep in de bodem uit te voeren. Het betreft in de eerste plaats een landschappelijk bodemonderzoek door middel van boringen, om de precieze bodemopbouw te achterhalen. Indien nodig om de aan- of afwezigheid van een archeologische site te staven of om een programma van maatregelen voor behoud *in situ* of een opgraving op te stellen, wordt het landschappelijk bodemonderzoek gevolgd door een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van archeologische boringen en/of proefsleuven. Uit financiële overwegingen voor de opdrachtgever, zullen deze onderzoeken in een uitgesteld traject worden uitgevoerd, na het verkrijgen van de omgevingsvergunning.

4. BIBLIOGRAFIE

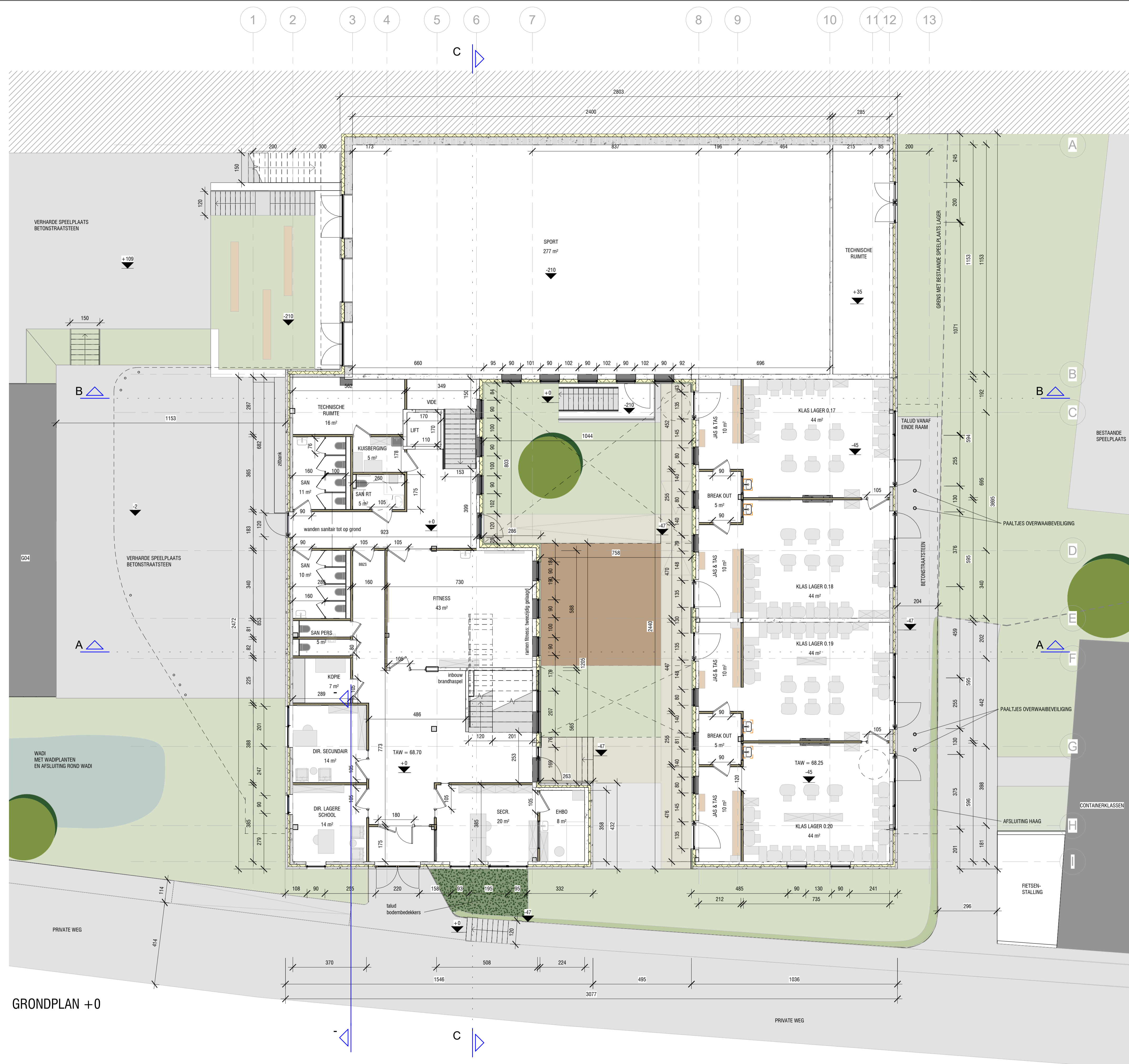
4.1. Literatuur

- Aluwé K., Vergauwe R., Laloo P. 2019. *Archeologienota Verslag van Resultaten bureauonderzoek: 2019H4, Geraardsbergen Gaverstraat*, Ghent Archaeological Team bvba, Bredene.
- Bruggeman A. 2025. *Rapport Schillebeekstraat 20A, 9500 Geraardsbergen, België, 25037068-001, Geotechnisch onderzoek*, Verbeke Grondonderzoek, Sint-Eloois-Winkel.
- Claus C. 2017. *Historische en geografische situering van De Pijntoren*, in: *Gerardimontium 275*, Geraardsbergen.
- De Gryse J., Thys C., Van Goidsenhoven W., De Tollenaere J., Willaert A. 2016. *Kloefstraat (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen), Archeologienota, Bureauonderzoek (Fase 0), Deel 1: resultaten van het bureauonderzoek*, Ruben Willaert nv, Brugge.
- De Gryse J., Thys C., Van Goidsenhoven W., De Tollenaere J., Willaert A. 2017a. *Kloefstraat II (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen), Archeologienota, Bureauonderzoek (Fase 0), Deel 1: resultaten van het bureauonderzoek*, Ruben Willaert nv, Brugge.
- De Gryse J., Thys C., Van Goidsenhoven W., De Tollenaere J., Willaert A. 2018. *Kloefstraat II (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen), Archeologienota, Bureauonderzoek (Fase 0), Deel 1: resultaten van het bureauonderzoek*, Ruben Willaert nv, Brugge.
- Devalckeneer L. 2024. *Archeologienota, Verslag van resultaten bureauonderzoek, Geraardsbergen – Weverijstraat 81 en 85 (prov. Oost-Vlaanderen)*, Monument-Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- Haneca K., Debruyne S., Vanhoutte S., Eryvynck A. 2016. *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar de optimale strategie*, Onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed 48.
- Janssens N., Van Speybroek T. 2020. *BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 1552, Eindverslag, Opgraving, Geraardsbergen, Buizemontstraat-Molenstraat*, BAAC Vlaanderen bvba, Gent.
- Marchal C. 2017. *Archeologische evaluatie van het bodemarchief in de achtertuinen van de Buizemontstraat, De Molenstraat en Sasweg zonder nummer, Geraardsbergen, Project 94 478AH, Verslag van resultaten, ABO Archeologische Rapporten 229*, ABO nv, Aartselaar.

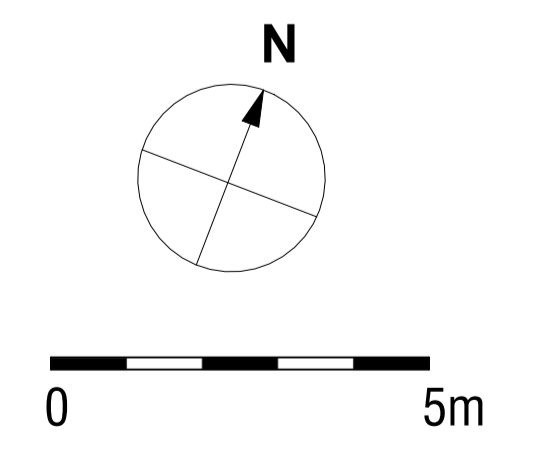
- Reyns N. 2024a. *Rapporten All-Archeo bv 2056, Archeologienota, Geraardsbergen – Schillebeekstraat*, All-Archeo bv, Bornem.
- Reyns N. 2024b. *Rapporten All-Archeo bv 2056, Programma van maatregelen, Geraardsbergen – Schillebeekstraat*, All-Archeo bv, Bornem.
- Pype P., Coenaerts J., Jansen I. 2020. *Proefsleuvenonderzoek aan de Vierbunderweg te Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen), Nota, Verslag van resultaten, ABO Archeologische Rapporten 1171*, ABO nv, Gent.

4.2. Internetbronnen

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=verkenner>
- <https://www.gerardimontium.be/>
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2026. *Geraardsbergen*, in: *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd op 16/04/2026, via:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13428>.
- www.sanderusmaps.com
- [https://opac.kbr.be/Library/search.aspx?SC=KBR_UNIFIED&QUERY=van+deventer+geraardsbergen&QUERY_LABEL=#/Detail/\(query:\(Id:'position:%20SOLR/DEFA-000002_OFFSET_0',Index:16,NBResults:87,PageRange:3,SearchQuery:\(CloudTerms:!\),FacetFilter:%7B%7D,ForceSearch:!f,InitialSearch:!f,Page:0,PageRange:3,QueryGuid:'041877b9-cd5b-4441-8d42-02b53866b790',QueryString:'van%20deventer%20geraardsbergen',ResultSize:5](https://opac.kbr.be/Library/search.aspx?SC=KBR_UNIFIED&QUERY=van+deventer+geraardsbergen&QUERY_LABEL=#/Detail/(query:(Id:'position:%20SOLR/DEFA-000002_OFFSET_0',Index:16,NBResults:87,PageRange:3,SearchQuery:(CloudTerms:!),FacetFilter:%7B%7D,ForceSearch:!f,InitialSearch:!f,Page:0,PageRange:3,QueryGuid:'041877b9-cd5b-4441-8d42-02b53866b790',QueryString:'van%20deventer%20geraardsbergen',ResultSize:5)

GRONDPLAN +0

OPDRACHTGEVER
GO! Onderwijs van de Vlaamse
Gemeenschap
Willebroekkaai 36
1000 Brussel

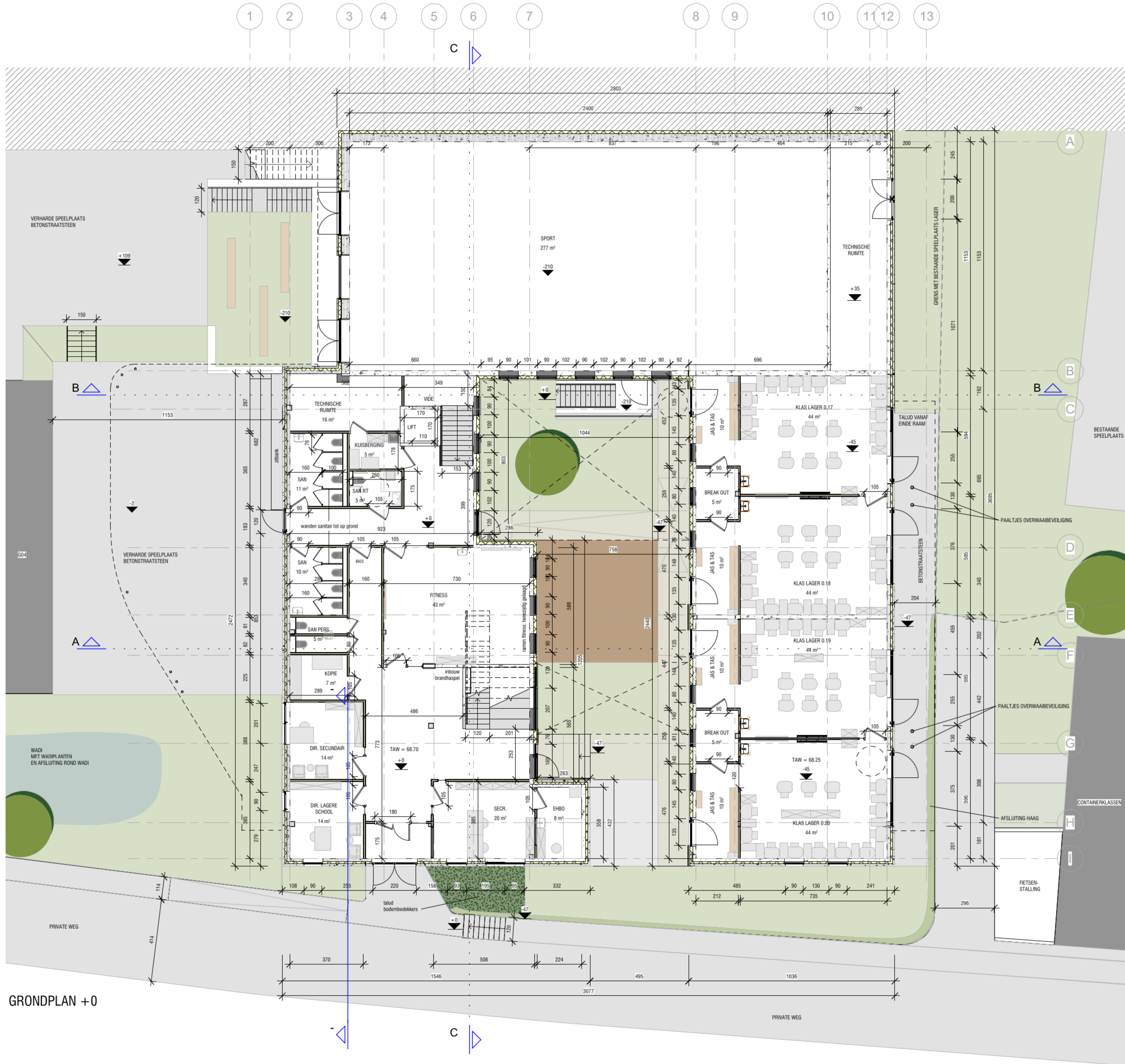
BOUWPLAATS
Schillebeekstraat 20A
9500 Geraardsbergen

Bouwaanvraag

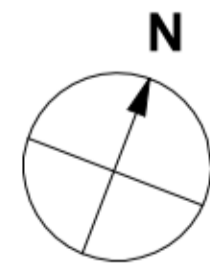
PLANNUMMER
BA_G07_P_N_02_677

NIEUWBOUW BuSo
GO! Geraardsbergen

SCHAAL 1 : 100
DATUM 23/02/2026

GRONDPLAN +0

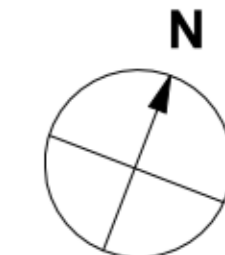
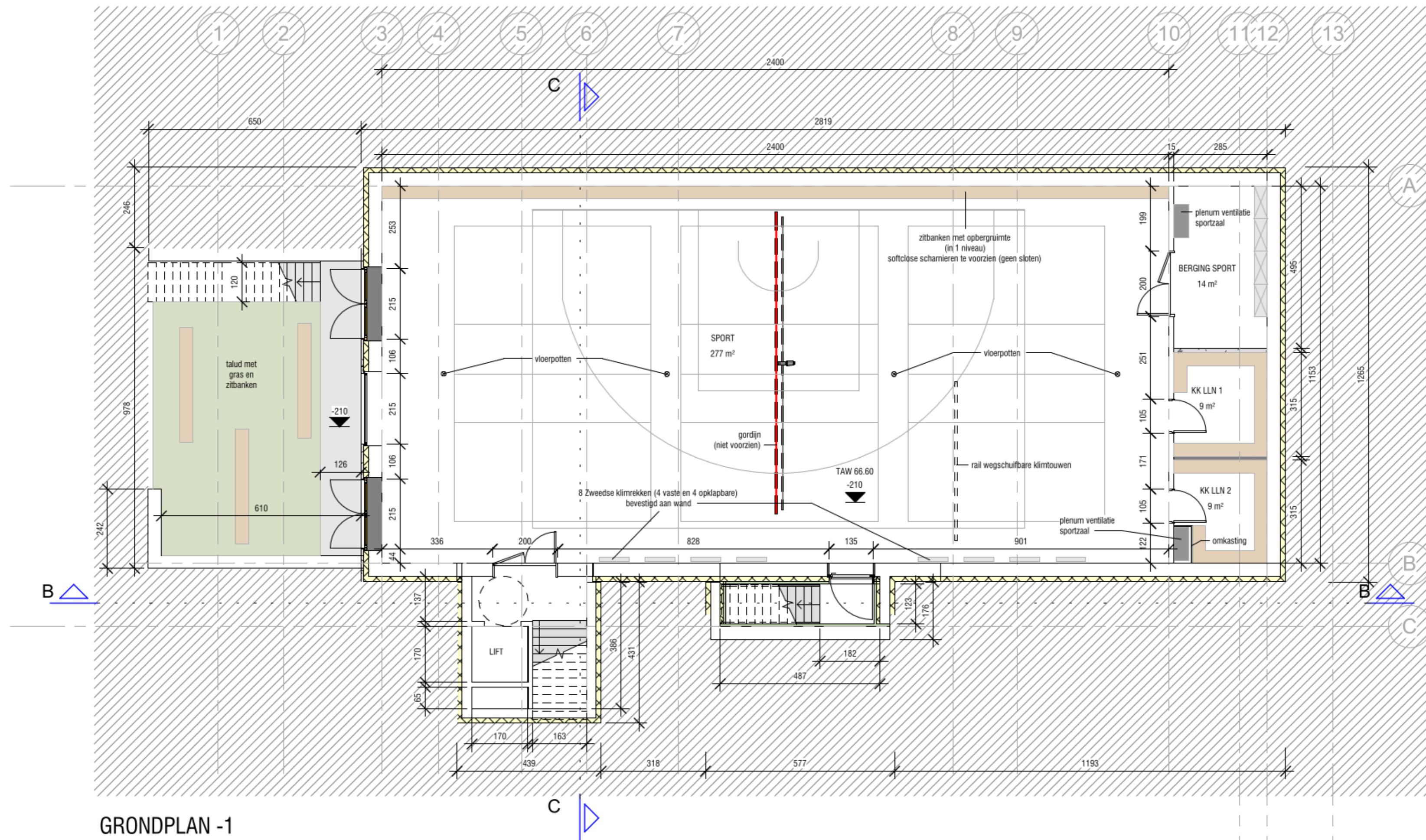
0 5m

Bouwaanvraag

PLANNUMMER

BA_G07_P_N_02_677

SCHAAL 1 : 100
DATUM 23/02/2026

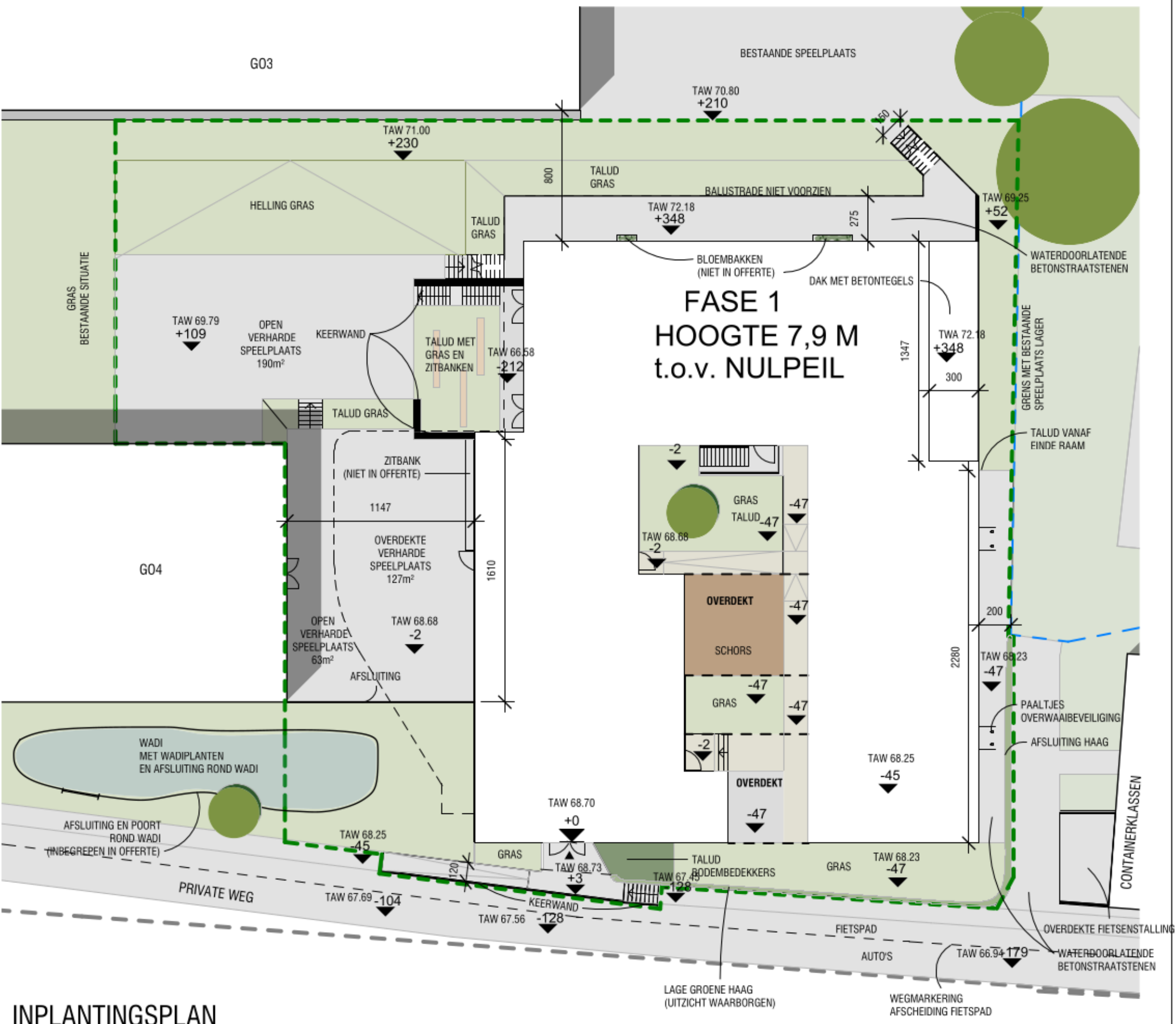

Bouwaanvraag

PLANNUMMER

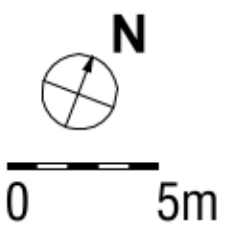
BA_G07_P_N_01_677

SCHAAL 1 : 100
 DATUM 23/02/2026

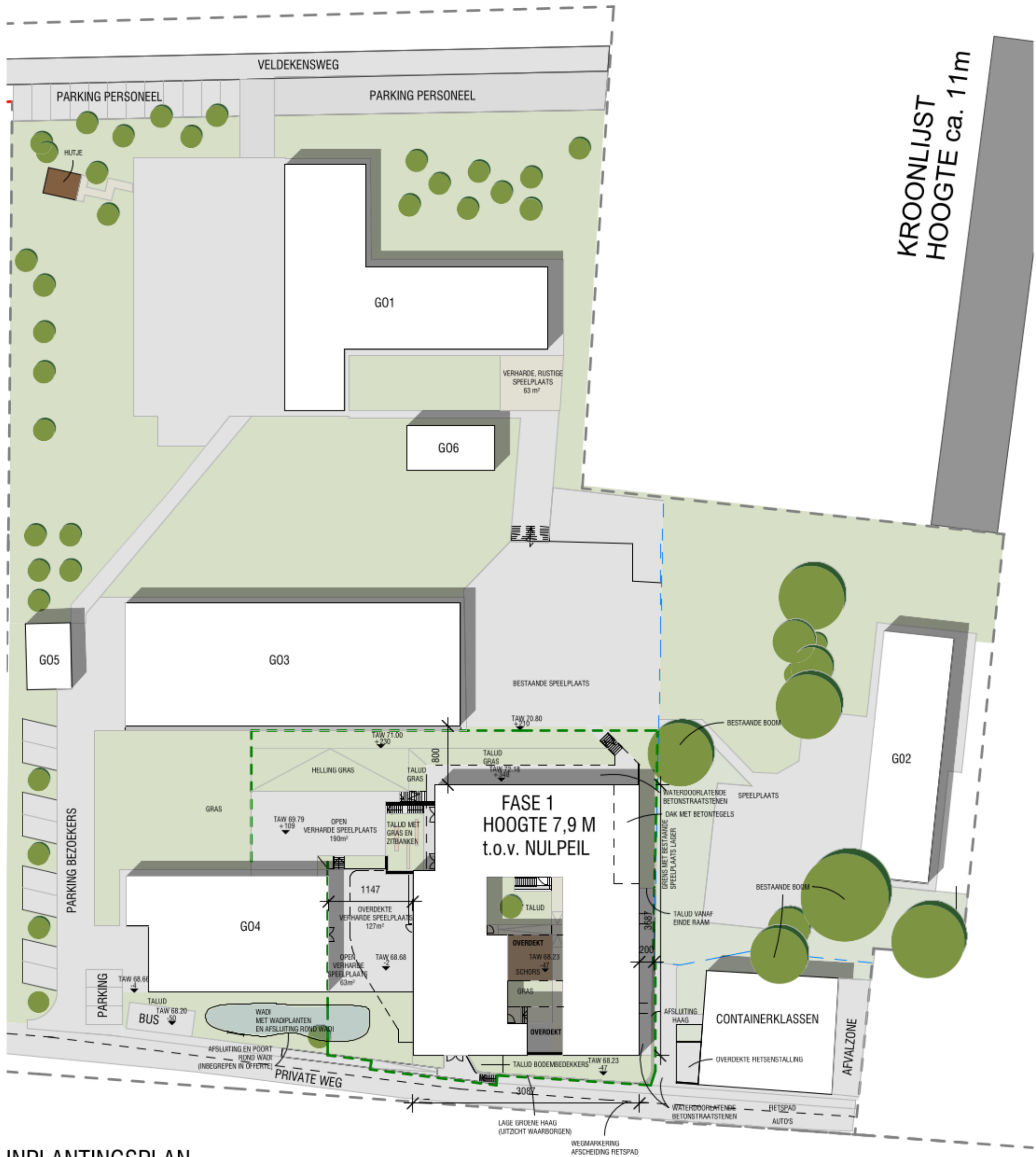
INPLANTINGSPLAN

- Legende**
- OMGEVINGSAANLEG INBEGREPEN IN OFFERTE
 - — — WEGMARKERING FIETSPAD
 - — — PERCEELSGRENS
 - — — BESTAANDE AFSLUITING

Schaal: 1 : 250
Datum: 19/11/2025

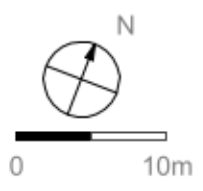
ALLE BORSTWERINGEN BUITEN OP NIVEAU +130 cm

INPLANTINGSPLAN

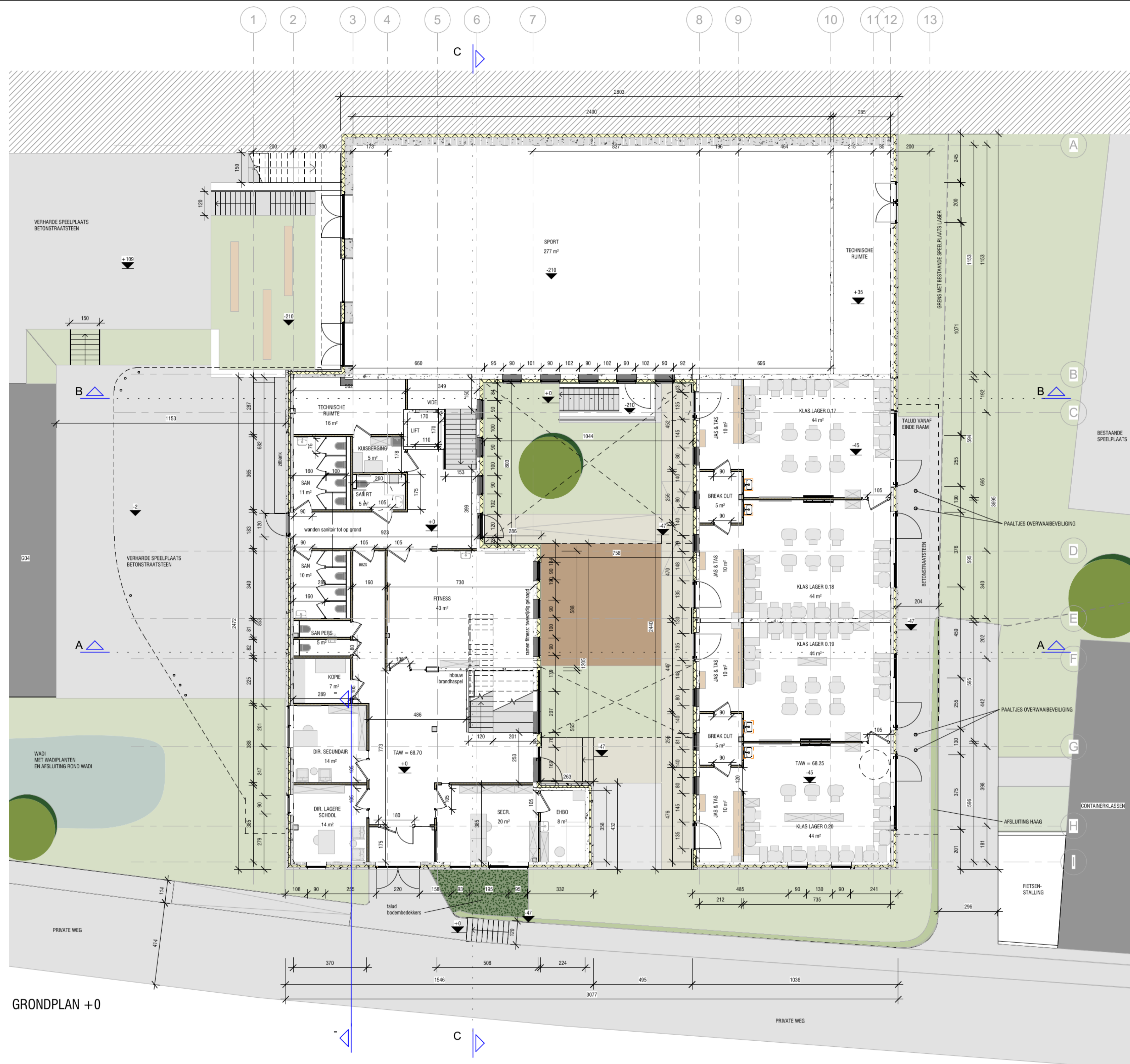
Legende

- OMGEVINGSAANLEG INBEGREPEN IN OFFERTE
- WEGMARKERING FIETSPAD
- PERCEELSGRENS
- BESTAANDE AFSLUITING

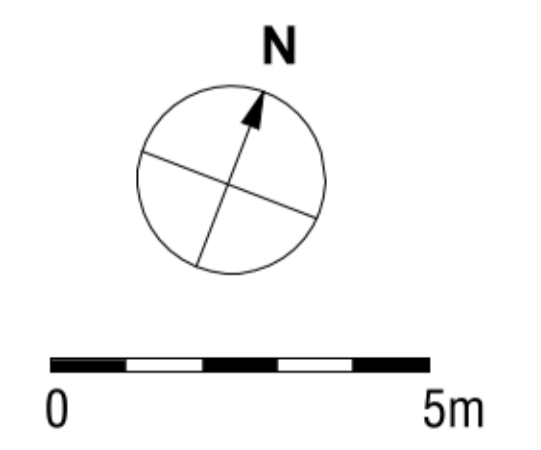

Schaal: 1 : 500
 Datum: 18/11/2025

ALLE BORSTWERINGEN BUITEN: 130 CM HOOG

GRONDPLAN +0

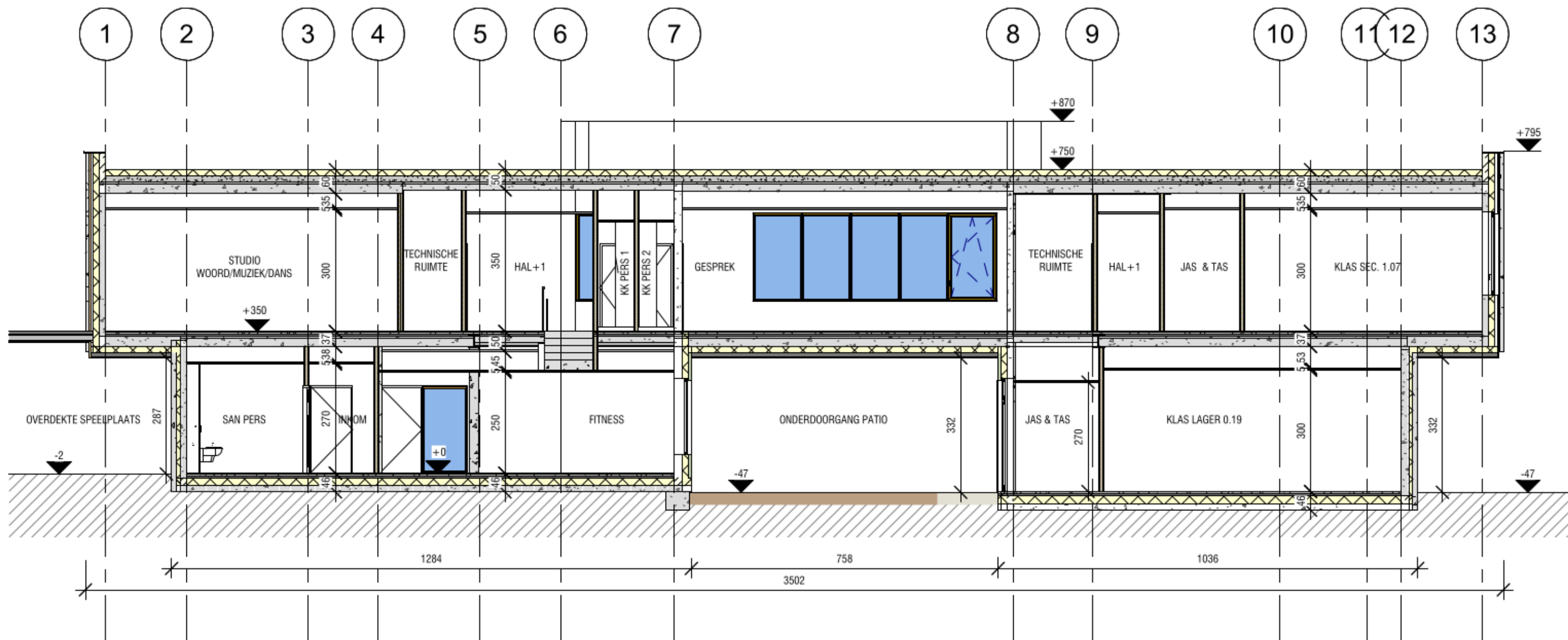

Bouwaanvraag

PLANNUMMER

BA_G07_P_N_02_677

SCHAAL 1 : 100
DATUM 23/02/2026

SNEDE A

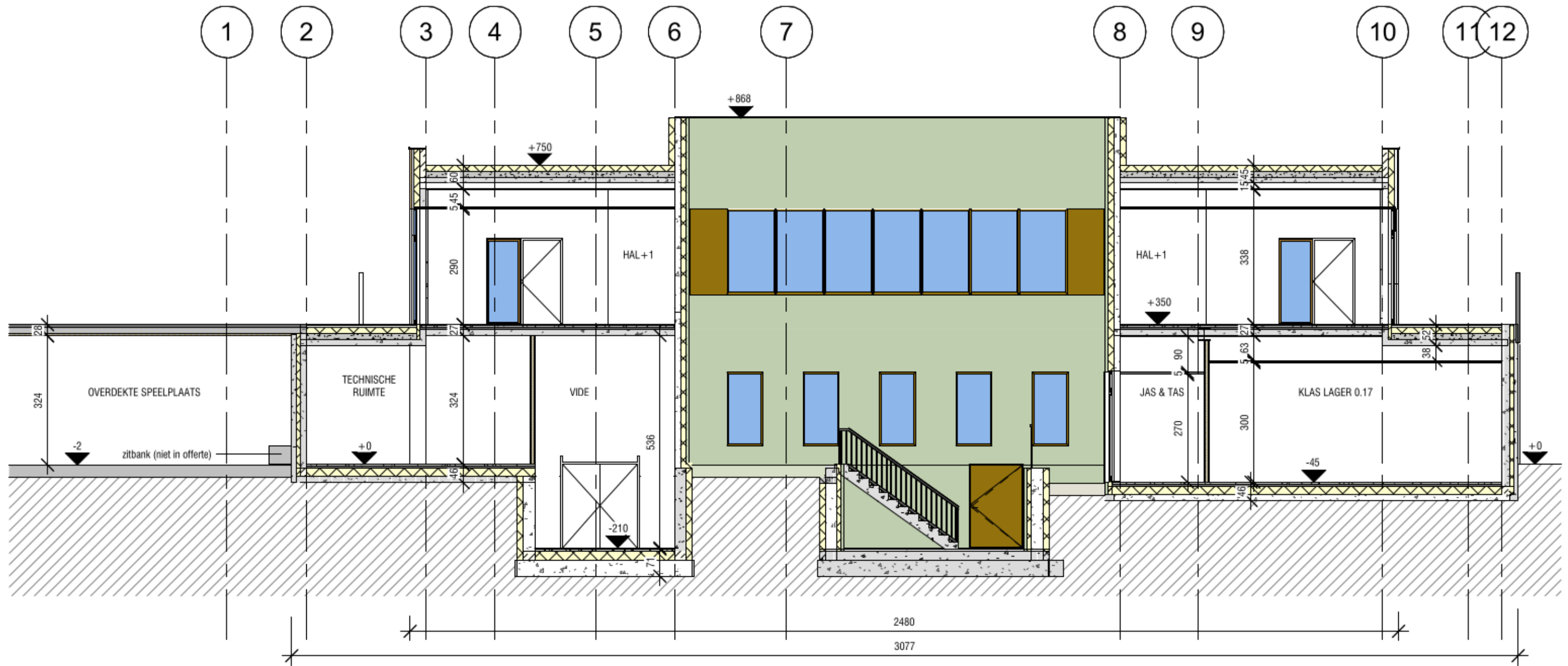
Bouwaanvraag

PLANNUMMER

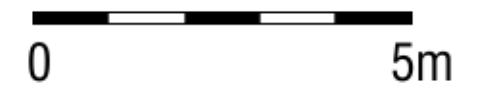
BA_G07_S_N_01_677

SCHAAL 1 : 100

DATUM 23/02/2026

SNEDE B

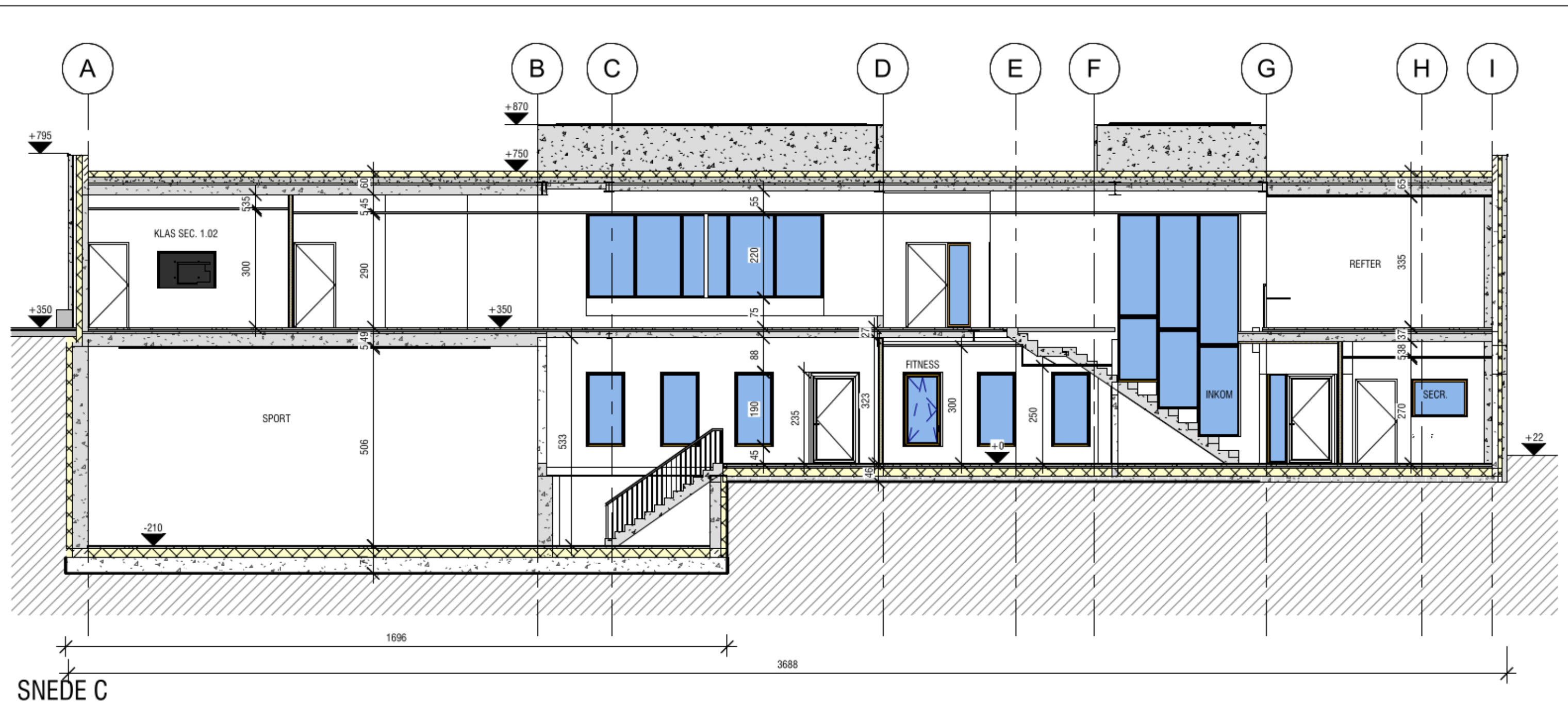

Bouwaanvraag

PLANNUMMER

BA_G07_S_N_02_677

SCHAAL 1 : 100
 DATUM 23/02/2026

Bouwaanvraag

PLANNUMMER

BA_G07_S_N_03_677

SCHAAL 1 : 100
 DATUM 23/02/2026